

Свята Беларускага пісьменства і друку ў Нясвіжы (стар. 2)
Сацыял-дэмакратычна грамада-2. Інтэрв'ю з С.Шушкевічам (стар. 3)

СВАБОДА

Пятніца, 5 верасня 1997 г.

№ 98

Кошт свабодны

У Мінск прыбывае прадстаўнік Клінтона

Як паведаміла інфармацыйная служба амбасады ЗША, сёння чакаецца прыезд у Мінск новага амерыканскага пасла — Дэніэла Спекхарда. Ён накіраваўся ў Беларусь не напрамую з Вашынгтона, а праз Еўропу.

Дэніэл Спекхард займаў розныя пасады ў Кангрэсе і Дзярждэпарменте. З 1993 года працаваў намеснікам пасла па асобых даручэннях у краінах былога СССР. Пасля свайго новага прызначэння сп. Спекхард заявіў, што Беларусь павінна «варніць дэмакратычныя стрымкі і супрацьвагі ў сістэму свайго дзяржавнага ўпраўлення, дазволіць нязгодным выказваць свою думку ва ўрадзе і ў сродках масавай інфармацыі, а таксама актыўнацца лібералізацыю эканомікі. Альтэрнатывай гэтаму з'яўляецца далейшая самаізоляцыя Беларусі ад міжнароднага супольніцтва і эканамічныя заняпад».

На слуханнях у сенате, прысвечаных зацвярджэнню на пасадзе пасла, сп. Спекхард сказаў, што будзе «заклікаць Беларусь да змены яе цяперашняй палітыкі і далучэння да ёўропейскага супольніцтва дэмакратычных краін». На думку Спекхарда, існуе рэальная пагроза ператварэння Беларусі «у краіну з дыктатарскім рэжымам».

Дэніэл Спекхард паўбяцца падтрымліваць намаганні ЗША ў прадастаўленні тэхнічнай дапамогі нашай краіне для ліквідацыі наступства Чарнобыльскага катастрофы. Па ягоных словаах, «напружанацца у адносін паміх нашымі ўрадамі не распаўсюджвацца на народ Беларусі, да якога мы маем цэплю пачуць, хочам падтрымача ўзаемадносіны і дапамагчы яму аблегчыць свае пакуты».

На цырымоніі прынясення прыслы ў якасці пасла, якая адбылася 28 жніўня, Д. Спекхард заклікаў Беларусь «устрымца ад спакусы перед вяртаннем у мінулае». «Такая дарога вядзе ў нікуды», — адзначыў пасол. Намеснік Дзяржсакратара ЗША Строб Тэлбат, які таксама выступіў на цырымоніі, падкрэсліў, што на працу ў Мінск накіраваеца «адзін з наших лепшых людзей».

Жонка пасла доктар Эн Спекхард і трох іншых дзяяцей — Лія, Джесіка і Дэні — «таксама гатовыя ўзяць на сябе цяжкую задачу» прадстаўляцца ЗША ў нашай краіне.

Алесь ДАШЧЫНСКІ

Лукашэнкаўскія дэпутаты будуць жыць пад адным дахам

Адразу 7 дэпутатаў лукашэнкаўскага нацыянальнага сходу
днямі атрымалі кватэры ў Мінску.

Сядроў былых правінцыялаў, якія дзякуючы Лукашэнку набылі мінскую праўспіць, такія дастактова вядомыя дэпутаты, як дырэктар завода з Асіповічаў Сямён Ліўшыц, міліціянтка з Пухавіцкага раёна Таццяна Хадкевіч, вертыкальшчык з Рагачова Мікалай Лазавік, баранавіцкі гэшнік Леанід Рачкоў. Разам з імі атрымалі кватэры яшчэ троес парламентарыяў, якія восеніню мінулага года таксама зрабілі свой выбар на карысыць презідэнцкай канстытуцыі. Усе сямёра будуць жыць у адным доме ў мікрарайоне Малінаўка.

Нагадаем, як па-рознаму склаўся лёс дэпутатаў Вярхоўнага Савета 13-га склікання пасля лістапада 1996 г. Многія з тых, хто падпісаўся за імплемент Аляксандру Лукашэнку, засталіся без былых пасадаў ды прадоўных месцаў, а дэпутат з Івацэвічаў Уладзімір Кудзінав нават страціў волю — яго аблівіацілі ў хабарніцтве. Прыхільнікам жа беларускага презідэнта пашанцавала больш, за выключэннем Юрыя Малумава: усе яны ўмацавалі свае службовыя пазіцыі, а некаторыя, як Іван Пашкевіч, нават дабіліся надзвычайнага поспеху ў кар'еры. Але што такое высока пасада ў парадкінні з асабістымі домамі, які, як відома, «мая краса»?! Гэтак вырашылі народныя абраннікі з розных куткоў Беларусі і прыклалі ўсе намаганія, каб іхнія «красасі» цяпер знаходзіліся ў Мінску. Дэпутатам нацыянальнага сходу выдзелілі кватэры ў тым самым доме, у якім презідэнт раней ужо пасяліў творчую інтэлігенцию.

Алесь ПАЙЛОВІЧ

У гонар бітвы пад Оршай

Мінскія ўлады дазволілі прадстаўнікам БНФ правесці ў нядзелью 7 верасня святкаванне Дня беларускай вайсковай славы. Уздельнікі свята зброяруцца ў 11:00 на плошчы Я. Коласа, адкупу па вуліцы Чырвонай пройдуць да Опернага тэатра, дзе адбудзеца рыцарскі турнір і святочны канцэрт.

А.Н.

Рэжым дае задні ход

Учора, 4 верасня, адбылося паседжанне рабочай групы, якая прадстаўляе Вярхоўны Савет на перамоўах з адміністрацыяй Лукашэнкі пры перасядніцтве Еўрасаюза. Чарговы раінд гэтых перамоў, прысвечаных канстытуцыйнаму ладу Беларусі, пачненца 9 верасня.

Нагадаем, што падчас візіту ў Мінск спецыяльны прадстаўнік Еўрасаюза па Беларусі Аад Коста заявіў, што калі выканануячая ўлада не згодзіца ўзяць за аснову Канстытуцыю 1994 г., перамоўы працягвацца не будуть.

Як паведамілі кіраўнік дэлегацыі Вярхоўнага Савета, намеснік старшыні ВС Геннадзь Карпенка, па дыпламатычных каналах стала вядома, што міністр замежных спраў Іван Антановіч гэздзіўся ўзяць за аснову перамоўы Канстытуцыю 1994 г., і менавіта таму місія Еўрасаюза зноў накіруеца ў Мінск.

Вадзім КАЗНАЧЭЎ

Вільня сустракае беларускага «дзядзьку»

Сёння ў Вільні пачынаецца
канферэнцыя лідэраў
12 краінай Усходній і
Цэнтральнай Еўропы.

Напярэдадні наш карэспандэнт сустрэўся з лідэрам фракцыі Цэнтра Сейма Літвы, упływowym літоўскім палітыкам Ромуальдасам Озалаам.

Дзякуючы персанальному умышальніцтву сп. Озалаас гарадскія ўлады Вільні далі віленскім беларусам дазвол на правядзенне акцыі пратэсту на Катэдральным пляцы. Сп. Озалаас запэўніў, што асабіста зачытае петыцыю беларусаў у Сейме. Ён спадзяеца, што дэпутаты большасцю прымуць спецыяльную заяву. Петыцыя будзе таксама ўручаная Прэзідэнту Літвы.

Увогуле, фракцыя Цэнтра не бачыць у візіце беларускага прэзідэнта нічога блага. Але для Літвы, лічыць сп. Озалаас, ганьба ў тым, што Лукашэнка візітуе ў роўным статусе з астатнімі гасцямі. Акрамя гэтага, сваімі контактамі з часткаю беларускай грамады ў Вільні Лукашэнка робіць усіх беларусаў Літвы «пятай калонай» у вачах пэўнай часткі грамадзянаў гэтай краіны. У сваю чаргу, Бразаўскас ганіць Літву ў вачах Еўропы сваім лібералізмам да Лукашэнкі. Дарчы, пазіцыя фракцыі кансерватораў на чале са старшынай Сейма Ландбергісзначна больш радыкальная, яны наогул адмаўляюцьмагчымасць непасадрэных палітычных контактаў з мінскім кіраўніком.

З верасня ў газетах *Lietuvos Aidas* і *Kurier Wileński* быў апублікаваны адкрыты зварот беларусаў Вільні да літоўскай грамадскасці з пратэстам супраць

У Вільню — са сваёй аховай.

прывезу Лукашэнкі.

Пазіцыю беларускіх арганізацый публічна падтрымала партыя Ліберальная Моладзь Літвы, якая прыняла петыцыю супраць парушэння правоў чалавека ў Беларусі і афіцыйна учырӯзуе яе пасольству Беларусі ў Вільні, а таксама прэзідэнту Літвы. Ліберальная Моладзь Літвы мае намер распаўсюдзіць петыцыю сярод удзельнікаў канферэнцыі прэзідэнтаў. Старшыня гэтай партыі Рэмігіюс Шымашус паведаміў, што да гэтага афіцыйна да-лучаюцца і іншыя няўрадавыя арганізацыі.

Тым часам у літоўскім друку з'явілася інфармацыя, што літоўскія спецслужбы адсочваюць

беларускіх актыўістаў, якія ме-ліся правесці несанкцыяна-ванныя акцыі пратэсту супраць Лукашэнкі перад гатэлем «Драўгістэ», дзе будзе жыць беларус-кі прэзідэнт.

Кіраўнікі дзяржаваў прыбы-ваюць у Вільню са сваёю аховай. Як паведаміў дырэктар Дэпартамента аховы кіраўніцтва сп. Пячкіс, больш за ўсё целеахоўнікі ў Чарнамырдзіна, пасля — у прэзідэнта Румыніі Констанцінэску. Падчас канферэнцыі над Вільнія будуць кружыцы два верталёты, на дахах дамоў круглыя суткі — дзяжуры снайперы; да працы далучаныя ўсе без вы-ключэння сілы паліціі і пажар-най службы (каля гатэляў дзя-

жураць аж па два афіцэры-па-жарнікі).

На канферэнцыі акредытава-ныя зышы 300 журналісту ў 22 краінай. Усе яны забяспечаныя працоўнымі месцамі ў прэс-цэнтры Палаца Прэзідэнта Літвы. За акредытацию кожны мусіць заплаціць па 30 долараў. Прайда, у гэты кошт увайшоў і шведскі стол, і неабмежаваная колькасць кавы.

Да суботы ў Вільні застаюць-ца толькі прэзідэнты Балгарыі, Румыніі, Латвіі і Польшчы. Якое яны прымуць камюніке ў такім складзе, можна толькі згада-вацца.

З Вільні спецыяльна
для СВАБОДЫ
Гары КУМАНЕЦКІ

Беларускі фонд Сораса спыніў дзейнасць

Пра гэта паведамілі ў сераду кіраўнікі амерыканскага інстытута «Адкрытае грамадства» Джон Фокс і Роберт Кушэн пасля няўдалых перамоў з міністрам замежных спраў Іванам Антановічам аб далейшым лёсі

Беларускага фонду Сораса.

Нагадаем, што ў выніку правер-кі Савета бяспекі фонду быў вы-стайлены штраф у 3 мільёны долараў і ў траўні ягоныя банкаўскія раухнікі былі арыштаваныя. БФС быў вымушаны заявіць аб прыпы-ненні сваёй дзейнасці. У сакавіку беларускія ўлады выслалі з краіны выкананчага дырэктара фонду Пітэра Бёрна, аблівіаціўши яго ў «падтрымцы апазіцыі».

На працягу апошніх трох ме-сяціў прадстаўнікі інстытута «Адкрытае грамадства» (структурным падраздзяленнем якога з'яўляецца Беларускі фонд Сораса) вялі перамоўы з ведамствам Іва-

насці фонда, але дасягнуць кам-прамісу так і не ўдалося. Больш таго: улады разглядаюць магчы-масць завядзення супраць супра-цёнікаў БФС крымінальнай спра-вы. Не выключана, што ўся маё-масць беларускага фонду будзе канфіскаваная і пойдзе ў лік па-гашэння штрафу. У гэтых умовах Джордж Сорас прыняў рашэнне зачыніць прадстаўніцтва фонду ў Беларусі. Заява Сораса была за-читаная на прэс-канферэнцыі (яе текст мы публікуем на стар. 2).

У распаўсюджаным прэс-рэлі-зе БФС гаворыцца, што закры-цё фонду з'яўляецца часткай мэтанакіраванай дзейнасці беларус-

кіх уладаў супраць незалежных структур. Як адзначыў дырэктар віленскага офіса інстытута «Адкрытае грамадства» Джон Фокс, гэтым крокам беларускія ўлады парушаюць падпісаныя імі ж міжнародныя абавязательствы, што несумненна выкліка юрткую рэакцыю міжнароднай су-польнасці.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

Шарамет:

выпускаюць ці не?
Пытанне аб вызваленні супрацоўнікаў
ОРТ Паула Шарамета і Дзмітрыя
Завадскага застасца адкрытым

Арыштаваныя журналісты даўно сталі прадметам бессаром-нага палітычнага гандлю паміж Мінскам і Москвой. У аўтарак падчас сустрэчы Ельцына з Чарнамырдзіным расійскі прэзідэнт патлумачыў свае слова адносна таго, што журналісты будуть выпушчаныя «праз дзень-два». Ельцын сказаў, што ў яго на тэлефоннай размове з Лукашэнкам 28 жніўня канкрэтны дзень вызвалення супрацоўнікаў ОРТ не абмірокоўваўся. «Мы з ім у Маскве сустракаемся 6 верасня. Да гэтага часу ўсё павінна быць вырашана» — заяўіў расійскі прэзідэнт. Беларускі бок, аднак, не падзяляе гэтага погляду Ельцына. У прэс-службзе Лукашэнкі сцвярджаюць, што пытанне аб вызваленіі Шарамета і Завадскага будзе амбэркавана падчас сустрэчы Лукашэнкі з Ельцынам у Маскве.

Учора адвакаты і сваякі арыштаваных журналістаў выехалі ў Гродна, дзе павінна адбыцца вочная стаўка паміж Шараметам і Завадскім.

Альгерд НЕВЯРОЎСКІ

**Нашы дзеци ў англійскім
універсітэце**

**Два выпускнікі Асіповіцкай беларускай гімназіі
атрымалі магчымасць стаць студэнтамі
Нотынгемскага ўніверсітэта (Вялікабрытанія).**

Гэтых часлаўшчыдлівых вызначыць конкурс сярод адзіннадцатікласнікаў гімназіі, які абвешчаны на ініцыятыве брытанскай дабрачыннай арганізацыі «Дзецим Чарнобыля — лінія жыцця». Вучоба для нашых дзеци (на \$ 3.000 у год на кожнага) будзе бясплатнай, ўсё аплочва-юць замежнікі.

Сымон ГЛАЗШТЕЙН

**Слова пра
Адамовіча**

З нагоды 70-годдзя
Алеся Адамовіча беларускі
ПЭН-цэнтр наладзіў
2 верасня ў мінскім
Купалаўскім музеі
канферэнцыю.

У ёй прынялі ўдзел калегі і сябры Алеся Адамовіча, беларускія і расійскія літаратары, навукоўцы.

Распачалаася канферэнцыя з уручэннем літаратурнай прэміі імя Алеся Адамовіча. Сёлета прэмію прысудзілі Барысу Хамайду (за бескампромісную публіцыстыку на старонках газеты «Выбар») і Герману Кірілаву (за книгу «Гарт. Саюз беларускіх патрыётў»).

Адкрываю і вёў канферэнцыю прэзідэнт беларускага ПЭН-цэнтра Васіль Быкаў. Былі даклады на розныя тэмы, расказвалі пра Алеся Адамовіча — пісьменніка, навукоўца, публіцыста, літаратурнага крытыка. Выказвалася шмат думак аб здольнасці прадбачання Алеся Адамовіча. Асабліва гэта адлюстроўвалася ў сваім дакладзе Рыгор Бараудулін, які даследаваў і разглядаў кнігу «Карнікі», дзе Алеся Адамовіч вынікнуў феномен фюрэрства. Бараудулін падкресліў, што «карнікі не мінююць ні фюрэры, ні выкананыя іхніх загадаў — карнікі. Карнікі вяраеца да таго, хто карае...»

Гаварылася шмат аб тым, як было б патрэбнае цяпер вострае і трапнае адамовічавыя слова, ягоныя думкі і ідэі.

Людміла ЧАПРОЎСКАЯ

**Турнір
на ролінгу**

У нядзелю, 7 верасня,
у мінскім Палацы дзеци
і моладзі ўпершыню
пройдзе турнір на ролінгу.

Слаборачнасць у майстэрстве катання на роліковых каньках будзе 43 мінчукі ва ўзросце ад 10 да 22 гадоў. Афіцыйныя секцыі па ролінгу ў Беларусі пакуль што німа. Па гэтай прычыне журы не будзе вельмі строгім, запэўнілі арганізаторы турніра. Пераможцаў чакаюць неблагая прызы. Турнір пачненца а 12 гадзін на ролідорме Палаца дзеци і моладзі па адрасе: Старавіленскі тракт, 41. Уваход бясплатны.

Аляксандр ШКУЦЬКО

Заявление Джорджа Сороса**«Я не захлопываю дверь перед белорусским народом»**

С большым сожалением я сообщаю, что действия белорусских властей привели к закрытию Белорусского фонда Сороса. Власти систематически оказывали давление на фонд, которое выражалось в нападках на его руководство, политически мотивированной проверке, несправедливых и непомерных штрафах, аресте банковского счета. В своих официальных заявлениях белорусское руководство демонстрировало желание о продолжении деятельности фонда Сороса в Беларуси, однако действия властей говорят о противоположном.

Мы пытались строить открытые и честные отношения с белорусским руководством. Тем не менее, белорусские власти упорно продолжали действовать в направлении разрушения гражданского общества и в ущерб белорусскому народу, а также международному статусу Беларуси. Фактически Беларусь является единственной страной в блоке посткоммунистических государств, где наш фонд закрыт. Мы

надеялись на то, что дискуссии с белорусским руководством смогут привести к решению этих проблем, однако их обсуждение не дало конкретных результатов. Мы будем готовы снова открыть Фонд в Беларуси, как только появятся гарантии его нормальной деятельности.

Белорусские власти обвинили БФС в причастности к оппозиционной политической деятельности. Мы продолжаем отвергать подобные обвинения и можем лишь сделать вывод: руководство Беларуси имеет свое собственное

понятие о том, что является политической деятельностью. Поддержка учеников и учителей начальных школ, дискуссионных клубов для старшеклассников и студентов, преподавателей естественных дисциплин или помочь университетам и больницам в подключении к компьютерной сети Интернет, на мой взгляд, не является политической деятельностью. Не является таковой и поддержка независимых СМИ или правозащитных организаций — двух основных элементов открытого общества, — даже если они выступают в качестве жестких, но политически нейтральных критиков, независимо от того, какое правительство ни находилось у власти. Это и есть те сферы деятельности, развитию которых способствовал БФС и которые я поддерживаю как филантроп.

Я хотел бы поблагодарить сотрудников и Наблюдательный совет Белорусского фонда Сороса за их преданность и упорный труд, особенно в кризисной ситуации. Вы проявили высокий про-

фессионализм и мужество. Я выражаю надежду, что во всех своих будущих начинаниях вы останетесь приверженцами принципов открытого общества. В заключение я благодарю белорусский народ за поддержку и активное участие в работе БФС. Я надеюсь, что в этой работе наши свое отражение ваши желания и устремления, и эта деятельность принесла пользу вашей стране. И если вы хотите, чтобы фонд продолжил свою работу в Беларуси, я призываю вас сделать так, чтобы об этом желании узнало руководство вашей страны. Будущее в ваших руках и в руках международного сообщества. Хотя БФС сейчас закрывает свои двери, но я не захлопываю дверь перед белорусским народом. Я надеюсь найти способы поддержать тех людей в Беларуси, чья деятельность способствует развитию открытого общества. И я заверяю вас, что мы не пожалеем сил для того, чтобы стать свидетелями полного возобновления деятельности нашего фонда в Беларуси.

Свята ў Нясвіжы

Дзень беларускага пісьменства і друку,
які адзначаецца ўжо ў чацвёрты раз, сёлета
будуць святкаваць у Нясвіжы

**480 гадоў
беларускаму
кнігадрукаванию**

Сёлета Дзень беларускага пісьменства і друку прысвячаецца 480-годдзю беларускага кнігадрукавання. Таму невыпадкова святкаванні ладзяцца ў Нясвіжы. Гэты горад адзыграў вялікую ролю ў развіцці беларускага кнігадрукавання. Тут у свой час плённа працавала адна з першых друкарняў на тэрыторыі Беларусі. Заснаваў яе ў 1562 годзе Сымон Будны і ў гэтым жа годзе выдаў на беларускай мове свой знакаміты «Катэхіс».

Свята адкрыеца раніцай 7 верасня. Асноўным месцам дзейніні становішчы на старажытны радзівілаўскі парк. Арганізаторы свята разлічваюць, што ўдзел у ім прымуць не менш за 5—6 тысяч чалавек. Традыцыяна будуць арганізаваны праца «скрынік друкарні» і кірмаш. У двары замка ручным спосабам будуць друкавацца розныя эмблемы і выявы свята і ў якасці падарункаў раздавацца ягонымі ўдзельнікамі.

Пройдзе свята дзіцячай кнігі «Напісане застасца», дзе хлопчыкі і дзяўчынкі сустрэнутца з дзіцячымі пісьменнікамі. Тут жа пройдзе збор дабрачыннай бібліятэкі. За кожную падарунакаў раздавацца ягонымі ўдзельнікамі.

Прыдзе свята дзіцячай кнігі «Напісане застасца», дзе хлопчыкі і дзяўчынкі сустрэнутца з дзіцячымі пісьменнікамі. Тут жа пройдзе збор дабрачыннай бібліятэкі. За кожную падарунакаў раздавацца ягонымі ўдзельнікамі.

«Залатая скрыжаль». Летася было собрана больш за 600 кніг, іх падарувалі дзіцячаму дому.

Нясвіжскае свята, акрамя названых традыцыйных старонак, мае і свае адметныя. У «Кола народных выток» запрошаны народныя майстры Нясвіжа са сваімі вырабамі. Гэта частка будзе называцца «нясвіжская багатуха» — гэта значыць, пачастункі нясвіжскай зямлі: пірагі, каўбасы, іншае — і кожны ўдзельнік свята можа бясплатна пачаставацца.

Будзе там і пітво. Мінскія аўдзінанне «Крыніца» бясплатна презентуе кожнаму куфаль піва.

«Бойкі не будзе, хопіць на ўсіх», — запоўні старшыня аргамітэта свята, першы намеснік старшыні Дзяржкамдруку З.Прыгодзіч.

Тут жа будзе арганізаваны этнографічны музей з тэатралізаціоннымі паказамі народных абраадаў, звычаяў, гульняў.

Асобная кампазіцыя будзе прысвечана Уладзіславу Сыракомлю.

Таксама з нясвіжскімі каларытамі пройдзецца «Карніца старажытнай культуры» — тэатралізаціоннае відовішча. Гаворка будзе ісці пра спадчыну Радзівілаў.

Пакажуць прыдворны этикет таго часу, рыцарскія бай, спаборніцтвы

лучнікі. I, нарэшце, будзе паказаны ў стылізованым выглядзе тэатр Уршулу Радзівіла. «Яна знамітая як стваральніца першага тэатра на Беларусі і нават на

славянскіх землях», — паведаміў З.Прыгодзіч. Тэатр быў створаны ў другай палове XVIII стагоддзя і быў вельмі своеасаблівы: з элементамі драматычнага паказу, балета і оперы.

Завершыцца свята ў 21 гадзіну вялікім гала-канцэртам у якім прымуць удзел Дзяржакуны камеры хор, Дзяржакуны ансабль танца, ансамбл «Купалінка», «Харашкі» і многія іншыя. Напрыканцы свята на возеры адбудзеца водная феерыя.

У наступным годзе эстафету ад Нясвіжа прыме Орша. Зіновій Прыгодзіч лічыць, што на зямлі Ул.Караткевіча «вельмі хораша будзе спалучана гісторыя і сучаснасць».

**Нясвіжская
читаніі**

У суботу, 6 верасня, у Нясвіжы адбудуцца чытаніі, прысвечаны 480-годдзю беларускага кнігадрукавання. У іх прымуць удзел вучоныя-скрынізнаўцы. Дарэчы, у гэтым годзе свята геаграфічна пашырыла свае рамкі, яно будзе праходзіць не толькі ў Нясвіжы, але і ў Полацку. Фактычна свята і закончыцца ў Полацку, дзе 9—11 верасня пройдзецца чарговыя міжнародныя скрынізныя чытаніі. Прыведуць вядомыя асветнікі і вучоныя-скрынізнаўцы з 10 краін.

**Адукаваных
у міліцыі
усё менш**

Магілёўскае міліцэйскае начальства паведаміла, што «органы» імкіў губляюць адукаваных

кадры. Колькасць супрацоўнікаў з вышэйшай адукацийай у вобласці зменшылася на 22%. Калі ўсё менш адукаваных — значыць, павялічваецца колькасць неадукаваных міліцыянтаў?

Аляксандр ВАСЛЕЎСКІ

**Выцвярэзнякі перавядуць
на гасразлік?**

У Магілёўскім выцвярэзнікі за апошнія шэсць месяцаў паступілі на 628 чалавек больш у параўнанні з мінульным годам.

Магілёўскі выцвярэзняк знаходзіцца ў будынку — рэвесніку стаўгоддзя. З тых часов яго не рамантавалі, і санітарныя службы даўно адзначаюць, што стан выцвярэзняка не адпавядае элементарным патрабаванням. Гэта ўстанова існуе на сродкі гарвыканкама, але цяпер улады прапанавалі перавесці выцвярэзняк на гасразлік, бо ў дзіравым бюджетзе грошай няма. Але начальнік гэтай специмідустрановы Генадзій Кірыленка лічыць, што ў такім выпадку на вуліцах даўдзеца падбіраць толькі тых, хто здольны заплаціць не менш мінімальнага заробку за «паслугі» выцвярэзняка. А цяпер амаль 40% ягоных кліентаў — беспрацоўныя грамадзяне. Толькі 70% затрачаных грошей выцвярэзняка ў касу специмідустрановы.

Іван ЗАСАДА

Сацыял-дэмакратычна грамада-2

Заўтра ў Мінску адбудзеца першая сесія ўстаноўчага з'езду Беларускай сацыял-дэмакратычнай грамады. Такім чынам, хутка на Беларусі будзе 3 сацыял-дэмакратычныя партыі, дзве з якіх да таго ж носяць назыву «грамада».

На пытанні карэспандэнта СВАБОДЫ адказвае старшыня аргкамітэта БСДГ, былы спікер Вярховнага Савета Беларусі Станіслаў ШУШКЕВІЧ.

— Чаму было вырашана праводзіць з'езд у два этапы?

— На з'ездзе будзе прымата статут БСДГ. Над праектам статута аргкамітэт працаваў трох месяцаў. Дэлегатам трэба будзе мець час, каб прааналізаць гэты статут, абмеркаваць яго ў сваіх суполках. Таму ў канчатковым выглядзе мы прымем статут праз месяц, падчас другой сесіі ўстаноўчага з'езду.

Паводле заканадаўства, для реєстрацыі партыі трэба, каб было не менш як 500 заявяў з усіх абласцей Беларусі. Мы маем больш заявяў, чым трэба па законе.

— Акрамя разгляду статута, якія яшчэ пытанні будуть абмяркоўвача 6 верасня?

— Статут, як мяркуецца, будзе не толькі разгледжаны, але і прыняты — з правам унесці ў яго змяненні і дапаўненні на другой сесіі. Першая сесія з'езду абыярэ старшыню БСДГ і цэнтральныя органы — другая сесія пасля можа змяніць іхні склад, а можа і не змяніць. Галасаванне на ўсіх персаналах будзе тайным, як гэта прынята ў юрыдычаваных краінах. Таксама будуть зроблены і абмеркаваны 4 даклады па розных пытаннях. Заяўку ў міністру, зразумела, будзем падаваць пасля другой сесіі з'езду.

— У адной з беларускіх газетаў нядына быў апублікаваны ліст сакратара ЦК «Народнай грамады» Мечаслава Грыба, у якім ён запрашае вас да супрацоўніцтва са сваёй партый. Сп. Грыб лічыць немэтаэздным стварэнне яшчэ адной партыі сацыял-дэмакратычнага накірунку, тым больш у сучасных умовах, калі патрэбная кансалідацыя дэмакратычных сілаў.

13 красавіка 1995 г. Вярховны Савет 12-га склікання пакінуў палітычную сцену. На развітанне прэзідэнта наладзіў прыём для «часных» дэпутатаў. А на пярэдадні (уноч на 12 красавіка) у гэтым зале спецыялна жорстка расправіўся з 19 дэпутатамі апазіцыі, якія абвясцілі палітычную галадоўку ў знак пратэсту супраць першага лукашэнкаўскага рэферэндуму.

— Я і без спецыяльных запрашэнняў увесі час супрацоўнічаю з М. Грыбам як з дэпутатам Вярховнага Савета. Але калі ён запрашае мене да супрацоўніцтва як сацыял-дэмакрат — тут узінкаюць цяжкасці.

Калі перад першым лукашэнкаўскім рэферэндумам апазіцыйных дэпутатаў, у ліку якіх былі і сацыял-дэмакраты, жорстка зблілі амонаўцы ў зале парламента — Мечаслав Грыб, які з'яўляўся тады старшынёй Вярховнага Савета, не ўзяў голосу пратэсту і не запатрабаваў у катэгорычнай форме правесці расследаванне, бо не быў упэўнены, што яго падтрымавае камуністычна-ветэранская большасць, якой ён старанна дагаджай. Больш за тое, у спадара Грыба не хапіла мужнасці не ўзельніца, пры незагаўшыхся ранах дэпутатаў, у прэзідэнцкім банкеце і не ўздымаць

тост за адзінства поглядаў з Лукашэнкам. На фотаздымку, які я перадаю ў рэдакцыю, добра бачна, у якім настроі быў Мечаслав Іванавіч у той вечар.

Сваёй дзейнасцю Грыб паказваў, што ён можа супрацоўнічаць з кім хочаш. Але я перакананы, што гэты ліст — не грыбаўскі заход, напісаць ліст Грыбу параді іншыя людзі з кіраўніцтва «Народнай грамады».

У інтар'ю карэспандэнту СВАБОДЫ Мечаслав Грыб выказаў сваю пазіцыю наконт адраджэння БСДГ.

— Я лічу, — сказаў М. Грыб, — што цяпер такі час, калі трэба аб'яднавацца ўсім дэмакратычнымі сіламі. Калі Станіслаў Шушкевіч падзяляе ідэі сацыял-дэмакраты — няхай бы прыходзіў у «Народную грамаду» і са сваім аўтарытэтам заклікаў робіць гэта ж сваіх прыхільнікаў, якія, па яго-

ных словах, не хочуць уступаць у нашу партыю. Калі Станіслаў Станіслававіч лічыць, што сацыял-дэмакратычна партыя, якая ўжо існуе, кепская — дык і рабі бы яе лепшай. Калі б ён пры гэтым стаў у партыі першай асобай — я зусім не быў бы супраць. Але замест гэтага Шушкевіч стварае сваю партыю — пад выглядам таго, што яна будзе чистая з чистых, свяцейшая за Папу Рымскага. Усё гэта прыгода на словах. А на справе атрымліваецца тое ж самае, што зрабіў Сечка — ён стварыў кішэнную «сацыял-дэмакратичную партыю» ў інтарсах кіручай наменклатуры і адараў частку «Народнай грамады». З Сечкам усё зразумела — ён правіце на Лукашэнку. А вось калі фактычна тое ж самае робіць чалавек з дэмакратычнымі перакананнямі... Ці трэба сёння гэта рабіць, а калі трэба, дык каму тэрбіць? Раскол сядрд дэмакрату — гэта тое, што трэба рэжыму.

Што тыцыца прэтэнзіі ў мой адрас, — зазначыў Грыб, — то нікіх тостаў за адзінства поглядаў з Лукашэнкам я не гаварыў, бо ў палітычным плане адзінкі поглядаў у мяне з ім ніколі не было. А ў плане прававым — я быў бы задаволены, каб усе суб'екты палітыкі, у тым ліку і прэзідэнт, трymalіся ў межах Канстытуцыі і законаў, скрыстоўвалі цылізаваныя падыходы. У той час я спадзяваўся, што гэта магчыма, і правіца на то, каб было так.

Пасля збіцця апазіцыйных дэпутатаў, як старшыня Вярховнага Савета, адрэзудай генеральному прокурору даручэнне працесі расследаванне. Але кантралівальца ход следства я не мог — на гэта ў мяне не было паўнамоцтваў. Справа была ўзбуджана генпрокурорам, але чым яна скончылася, вядома.

У мяне да С. Шушкевіча прэтэнзія ўжо щасці больш — але я не лічу, што цяпер трэба іх выказаць. Сёння такія «разборкі» — табуды для нас усіх. Мне шкада, што С. Шушкевіч, з прычыны сваіх амбіций, нагадвае беларускую сацыял-дэмакрату і тым самым фактычна дзейнічае ў інтарсах кіручай наменклатуры.

Вадзім КАЗНАЧЭЎ

«Джоконда», анаконда і беларускі минстарат

Искусствоведы утверждают, что легендарная улыбка Моны Лизы бесценна. В том смысле, что ничего не стоит. В отличие, скажем, от самого полотна Леонардо, которое стоит огромных денег. Почти аналогичное впечатление производит на сбывателя и наша экономика в иллюстрациях министерства статистики.

С начала нынешнего года министрат нас радует цифрами беспредельного роста не только производства, но и реальных доходов населения. Причем приводят такие цифры, что хочется себя ущипнуть: может, помимо нашей напоминающей кошмарный сон жизни существует и счастливая, министровская. Прямо хоть просыпайся да иди будить симпатичную молодую соседку, которая всякий раз чуть не плачет, получив деньги, по явному недоразумению называемые получкой.

• Но в статистической реальности живут другие люди. Они, как и все мы, получают небольшие зарплаты. Привычка выдавать желаемое за действительное выглядит так по-советски, что рассуждать по этому поводу не стоит — непродуктивно.

Благополучные показатели бесценны, как улыбка Джоконды: за ними или нет ничего, или нечто, без чего лучше было бы обойтись. Я имею в виду растущие запасы произведенного, но непророденного. Подгонка цифр для демонстрации оздоровления финансового рынка уже привела к тому, что население может обменять свои деньги на валюту не иначе, как на черном рынке. Но не меньшие трудности испытывают и предприятия, которым валюта нужна для закупки факторов производства за границей. Для приобретения валюты им также приходится прибегать к разнообразным ухищрениям. Недавно, например, белорусские рубли, которые министерство образования получило для оплаты долга московскому издательству «Просвещение», на российские пришлося менять чуть ли не всем миром. То есть, российские рубли искали все, включая комитет госконтроля.

Такие вот у нас деньги: с ограниченной конвертируемостью. Поэтому государство ведет настоящую охоту за валютой населения и юридических лиц (правда, с гораздо меньшим успехом, чем за нарушителями границы). Но поскольку настоящие деньги в природе все же существуют, то некоторое их количество имеется и у белорусов. Они готовы их отдать в обмен за товары. Однако порой это сделать невозможно, так как отсутствуют сами товары. Для тех, кто регулярно бывает или живет в деревне, скучность ассортимента сельмагов привычна. Но даже они не могут понять, почему в продаже отсутствуют вино и водка.

Алкогольное производство — это единственная отрасль, которая в последние годы наращивала производство. Понятно почему: охотнее всего пропивается последний грош и именно потому, что он последний. Но даже его не может вытащить у народа потребкооперация, так как у нее нет денег на предоплату алкоголя. Вот вам и последствия нашего стремительного роста — классический кризис сбыта.

И это только кажется, что такое хозяйствование ничего не стоит. Взаимные неплатежи, низкая рентабельность и убыточность предприятий, отрицательное внешнеторговое сальдо — все это обходитя стране очень дорого. Никак не дешевле, чем полотна Леонардо, коллекционировать которые не могут и миллиардеры. А при виде цифр внешнего долга РБ за энергоносители, в отчетах того же министрата, на память приходит уже не «Джоконда», а змея анаконда. Это такая тварь, что если она вздумает скать свои кольца, то все обратится в прах. Эстетика в статистике — вещь чрезмерно дорогая.

Константин СКУРАТОВИЧ

Вакол Фарнага касцёла

Газета СВАБОДА ўжо паведамляла аб tym, як прэзідэнція кантралёры на чале з Віктаром Кучынскім прыязджалі ў няўсіжскі Фарны касцёл нібыта для праверкі захавання пахавальня галіпінага склепа князёў Радзівілаў. Прывезеныя Кучынскім «спецыялісты» не столькі праўяралі стан саркафагаў, колькі шукалі быццам бы схаваныя ксяндзам Акалатовічамі каштоўнасці. Новайяўленыя скарбашукальнікі нават разбурылі ў адным месцы касцёльныя падмуркі і быццам бы знайшлі патаемнае памяшканне з няўлучнымі рукапісамі і дакументамі.

Вернікі сцвярджаюць, што мясцовыя ўлады (у tym ліку супрацоўнікі няўсіжскага аддзелу КДБ) ужо даўно распайсоджваюць сядр паррафінай чуткі, што ксёндз патаемна вывізіць радзівілаўскі саркафаг і іншыя каштоўнасці на Захад. На думку вернікаў, робіцца гэта з мэтай дыскрэдытацыі святара ў вачах людзей. Справа ўтрымлівае, што ў фарных касцёлеў няма 12-ци залатых Апосталаў, ні дыяментай і іншых каштоўнасцяў.

іншыя камяніцы Няўсіж. Есць інфармацыя, што ў радзівілаўскім палацы Лукашэнка збіраецца зрабіць сваю рэзідэнцыю.

На словах вернікаў, мясцовыя кэгэбісты ходзяць па дамах няўсіжскіх католікаў і ўгорвараюць іх згадзіца на перадачу касцёла дзяржаве. Робіцца цікава на скончыцца кіраўніцтва якія ён старанна дагаджай. Больш за тое, у спадара Грыба не хапіла мужнасці не ўзельніца, пры незагаўшыхся ранах дэпутатаў, у прэзідэнцкім банкеце і не ўздымаць

ЧТОБЫ К «КОЛЕСАМ» НЕ ПРИДЕЛАЛИ «НОГИ», или

«Красный Скорпион»: лает и не пускает всякого, кто вознамерился посягнуть на вашу собственность

Не будет преувеличением сказать, что нравы нашего общества далеки от совершенства. А потому оставленное брохой охранимущество рано или поздно становится добычей лихих людей. Стоящий на улице автомобиль представляет большой соблазн для угонщиков. Опытному автомобильному вору достаточно нескольких минут, чтобы преодолеть такое незначительное препятствие, как замок двери или зажигания. Нет такого замка, который нельзя было бы открыть с помощью специальных приспособлений. Сегодня угоны автомобилей занимают одно из первых мест в статистике преступлений и последнее по раскрытию.

Некоторые владельцы старых автомобилей надеются на то, что их машина не представляет большой ценности для угонщиков. Действительно, профессионалы предпочитают дорогие марки, чтобы обеспечить себе хороший «доход». К счастью, таких «умельцев» немного, гораздо больше тех, кто готов пойти на преступление в поисках средств на выпивку или просто от скучи. Залезть в мирно стоящий автомобиль и выпотрошить из салона все, что можно унести, для них — плевое дело, а позариться они могут на что угодно: от магнитолы до пачки сигарет. Любой автомобиль на улице независимо от марки и года выпуска постоянно находится в опасности взлома, а его владелец в состоянии тревоги. Сложность может дать только надежная охранная сигнализация.

Из множества самых разнообразных охранных систем особую популярность у автомобилистов снискали системы Red Scorpio. За сравнительно небольшую цену автомобилей приобретает не только надежную охрану, но и душевное спокойствие. Сто пятьдесят-двести долларов (средняя цена системы с установкой) способны сберечь многие тысячи, которых стоит автомобиль. Что может такая система? Возьмем для примера модель Red Scorpio SRS 1000. Эта система класса «экстра» обладает следующими защитными функциями: блокировка двигателя от запуска; защита от перехвата кода (сверхсложный динамический код); защита от подбора кодовых комбинаций (антисканирная технология); защита от открывания дверей, капота, багажника; двухуровневая защита от ударов по кузову; защита от подключения электрической нагрузки к бортовой сети автомобиля; защита от перерыва питания; защита от включения зажигания. Насколько «неудобна» эта система для злоумышленника, настолько удобно ей пользоваться владельцу. С ее помощью, например, можно определить местоположение автомобиля, а светоиндикация сообщает о причине срабатывания. Система в состоянии обеспечить и личную безопасность во время поездки — попытка посторонним открыть дверь или багажник окончится неудачей.

Надо сказать, что создана эта система в самой автомобильной стране мира — в Америке, где в таких вещах знают толк. Надежность и умеренные цены сделали системы Red Scorpio популярными во всем мире. Расчет прост — охранные системы стоят гораздо больше потраченных на нее денег. Она сохранит ваш автомобиль, а порой и жизнь.

Если вы желаете получить более подробную информацию, позвоните по телефонам: 275-65-60, 279-39-52.

Сергей Михайлов, РИА «Алаш».

Фигурист и публика

Социологический портрет электората Александра Лукашенко

На четвертом году президентства Александра Лукашенко, по мере обострения социально-экономического кризиса в Беларусь, политики и аналитики, власть предержащие и оппозиция, бизнесмены и журналисты все чаще пытаются определить основные источники и ресурсы его власти. Сам Лукашенко не устает подчеркивать, что его политика опирается исключительно на доверие и поддержку народа.

Действительно ли белорусский электорат поддерживает Лукашенко и как долго он будет его поддерживать? Может ли президент, выслушав тревожные доклады секретаря Совета безопасности о бесконечных прописках бесконечных врагов, отвечать, как ответил герой знаменитого романа Маркса «Осень патриарха» своему руководителю тайной полиции, дложившему, что «все пропало»: «Вы ошибаетесь, начо. У меня еще есть мой народ!»? Очевидно, что вероятность реализации любого политического сценария зависит от ответа на этот фундаментальный вопрос. Для социального исследователя вопрос формулируется несколько по-иному: каков в действительности электорат белорусского президента, трансформируется ли он, каковы перспективы этой трансформации?

Обратимся к данным национального опроса, проведенного Независимым институтом социально-экономических исследований в июне 1997 г. (по репрезентативной вероятностной выборке было опрошено население страны от 16 лет и старше, выборка составила 1.433 человека, ошибка выборки = 3%).

Структура электората

На открытый вопрос анкеты «Если бы завтра состоялись выборы президента Беларусь, за кого бы Вы проголосовали?» 45.4% опрошенных ответили: «За Лукашенко». Все остальные политики получили от 0.1% до 3.5%. Как только эти данные были опуб-

ликованы, государственные масс-медиа тут же прокомментировали их как очередное доказательство бесспорного лидерства Александра Лукашенко. Иначе говоря, все стабильно, беспокоиться не о чем!

Первый и очевидный факт, ставший под сомнение подобное утверждение, заключается в том, что остальные респонденты — 54.6% — сегодня не собираются голосовать за Лукашенко. Второй факт не очевиден и требует специального анализа. Чтобы получить представление о том, что же за люди составляют электорат президента, а кто входит в не-электорат, мы проанализировали обе группы опрошенных, используя свыше 50 характеристик их социального и материального положения, экономических, политических и общечеловеческих ценностей, а также информационного поведения (см. таблицу).

Как видите, из всех опрошенных женщин 50.2% поддерживают президента, 49.8% — нет, среди мужчин наоборот, поддерживают только 39.8%, а 60.2% — нет и т.д. Напомним, что критерием оценки каждой цифры служит 45.4% — количество готовых голосовать за Лукашенко в целом по республике. Например, среди руководителей или людей с высшим образованием сторонников президента вдвое меньше, чем среди населения в целом.

Социально-демографический портрет приверженцев президента очень характерен. Это прежде всего пожилое и малообразованное сельское население, преимущественно пенсионеры, среди ко-

торых больше женщин, чем мужчин и жителей восточных регионов Беларусь. Портрет не-электората имеет почти «зеркальный» характер. Это прежде всего молодые люди с высоким уровнем образования, горожане, руководители, специалисты, служащие и квалифицированные рабочие, проживающие в столице и крупных городах.

Столь же характерно и материальное положение приверженцев президента, вполне согласующееся с их социально-демографическим статусом. Это преимущественно бедная часть населения, едва сводящая концы с концами. Поразительно, однако, что именно эти люди оценивают изменения своего положения, так же как и экономической ситуации в целом, как улучшение!

Сторонники президента безусловно предпочитают плановую экономику. Особенно впечатляет негативное отношение президентского электората к частному владению землей и ее купле-продаже: ведь большая часть этих людей, в отличие от бунтующей столичной молодежи, живет и работает на земле!

Политические пристрастия большинства сторонников президента также вполне определены. Главный виновник социально-экономического кризиса — внутренние и внешние враги. Поэтому новый парламент не нужен (и нужен ли он вообще?), оппозиция не права, да и сам суверенитет страны воспринимается скорее как помеха к процветанию, чем как ценность. На Запад надежды мало, поскольку он-то и есть один из главных виновников кризиса. Надежда — на интеграцию с Россией, желательно с общим президентом. Мы не спрашивали, с кем именно: ответ очевиден. Опрос также показал, что большинство поддерживающих на прошлогоднем референдуме президентский проект конституции голосовали не за конституцию, а за президента. И одни только фальсификации этого факта не объяснишь: 58.3% всех опрошенных заявили, что голосовали за президентскую конституцию, 17.6% — против, 22.2% — не голосовали (так что три четверти голосовавших были «за»). В то же время совершенно очевидно, что без фальсификаций не обошлось: по данным опроса 79.1% сторонников президента согласны с тем, что руководители местных органов власти должны избираться жителями соответствующей территории, а 62.5% — с тем, что финансирование всех ветвей власти должно осуществляться публично и только из госбюджета.

Электорат президента, как показал опрос, довольно нетерпим к взглядам и убеждениям других, а такие ценности как свобода, неприкосновенность частной собственности, права человека и демократия, которые лежат в основе Всемирной Декларации прав человека, не являются для него приоритетными. Именно в этом — основа, фундамент позиции сторонников президента. Вся предыдущая жизнь большинства из них строилась на других принципах — принципах тоталитаризма, где государство было все, а человек ничто. Та жизнь, конечно, не была безоблачной, но адаптация к будущему, основанному на непривычных принципах, оказывается слишком тяжелой, поэтому привычное прошлое притягивает все больше.

Одним словом, мы имеем дело с классическим тоталитарным сознанием, правда, в отличие от «счастливого тоталитарного сознания» коммунистических времен, с «несчастным тоталитарным сознанием» посткоммунистической эпохи, ностальгирующим по своему прошлому.

Трансформация электората

Для этой цели воспользуемся данными четырех национальных опросов НИСЭПИ, в процессе которых на вопрос анкеты «С кем Вы связываете надежды на выход Беларусь из экономического кризиса?» почти каждый второй респондент с завидным постоянством указывал на президента.

Таблица читается следующим образом: если в 1994 году 61.4% пенсионеров возлагали свои надежды на президента, а 38.6% нет, то в 1997 году число первых возросло до 78.3% а число вторых уменьшилось до 21.7% и т.д. Как видно, трансформация президентского электората действительно происходит, причем в одном направлении. В среднем на 12%—14% в нем увеличилось число пенсионеров, людей с низшим уровнем образования, отвергающих капитализм и рыночную экономику, в том числе частную собственность на землю. Отнюдь не улучшается и его материальное положение: как минимум половина постоянно еле сводит концы с концами. Иными словами, происходит ощущимая консерватизация электората, первый из описанных выше социальных типов вытесняет второй. Причем, как видно из последних двух показателей, этот процесс довольно эффективно «подпитывается» извне, с помощью контролируемых электронных СМИ.

Перспективы электората

Как мы уже убедились, электорат президента в буквальном смысле расколот на две части, характеризующиеся противоположными социальными ценностями и жизненными перспективами, причем слабые социальные группы с консервативным сознанием не просто доминируют, но постепенно вытесняют все остальные. Образно говоря, президентский электорат, три года назад казавшийся сверкающей и мощной ледяной гладью, по которой умелый фигурист мог выгисывать самые невероятные пируэты, блестит по-прежнему (цифры возлагающих свои надежды на президента с ноября 1994 г. по июнь 1997 г. неизменны), но там внизу, в толще льда, идет процесс постепенного размывания. Когда лед расколется, на льдинах не потанцуешь, они понесут фигуриста туда, куда устремится поток.

Данные наших опросов показывают, что большинство людей, которым удается упрочить свое материальное положение, не приходят, а уходят от президента, так как именно его политика ставит под угрозу их достижения. Кто же будет выполнять президентские обещания и осуществлять грандиозные планы? Какой Запад будет инвестировать белорусскую экономику, какие российские или отечественные бизнесмены будут начинать здесь свое дело, если именно в них электорат, задающий стратегию президентской политики, видит главных виновников кризиса? Кто будет работать в этой стране, делать хоть что-то кроме ожидания всевозможных пособий

(среди президентского электората уже сегодня почти вдвое больше тех, кто честным источником дохода считает пособие по безработице, чем тех, кто указал на предпринимательскую прибыль)?

Перспективы нет, впереди — тупик. Причем тупик не только для общества, но и для самой власти. По логике «социальной радиолокации» эта часть электората возлагает на президента свои надежды не потому, что подпала под его магические чары, а наоборот, верит и поддерживает его потому, что он обещает быстро решить все проблемы, причем сделать это понятными, привычными методами.

Возможных сценариев реально-политического развития не так уж много.

Сценарий первый. «Консолидированный» электорат окончательно вытесняет социально активный тип на периферии политики и своими ожиданиями провоцирует наступление классической диктатуры, которая не сможет просуществовать без внутренней и внешней агрессии. Итог наступит быстро (поскольку для осуществления подобной агрессии не хватит ни экономических, ни социальных ресурсов) и окажется плачевным не только для президента и его электората, но для всего белорусского народа.

Сценарий второй. Президент и его команда используют белорусский электорат для выхода на российский простор. При успехе выиграет президент, но не белорусский электорат, поскольку его проблемы останутся на периферии политики президента объединенного государства. Фактически этот вариант уже начал осуществляться. На его более отдаленных последствиях не останавливаемся, так как они уже активно обсуждаются многими белорусскими, российскими, да и зарубежными аналитиками.

Сценарий третий. Торжество «консолидированного» электората приводит к полному краху экономики, и президент теряет власть либо в результате массовых выступлений протеста, либо (что более вероятно) в результате «дворцового» переворота. Итогом может быть как действительно новая, так и слегка подновленная прежняя

политика, но уже без Александра Лукашенко.

Сценарий четвертый. В истории уже бывали случаи, когда политический лидер, оказавшийся перед крахом своей стратегии, отбрасывал ее вместе со своим электоратом, брал на вооружение противоположную стратегию и сам возглавлял «новый курс», списывая все последствия предыдущей деятельности на ближайших соратников.

При всем различии эти сценарии объединяет одна важная черта: при любом исходе нынешний электорат президента, точнее говоря, доминирующий в нем социальный тип, проигрывает, его надежды не сбываются. Пожалуй,

только в последнем случае (и в случае смены политики при третьем варианте) его жизненные перспективы могут улучшиться, но лишь постольку, поскольку он перестанет задавать тон на выборах и в политике вообще и уступит место своему нынешнему антиагонисту — людям, умеющим самостоятельно строить свою жизнь.

Скорее всего, предложенные сценарии — дело не самого ближайшего будущего. Возможны и иные варианты. Важно, что время для принципиально новых решений еще есть, но его не так много, как кажется. С точки зрения социального исследователя столь распространенные в Беларусь ожидания перемен не позже наступающей «горячей весны» или «осени», так же как и однообразные политические телодвижения в «узком кругу революционеров» беспersпективны, так как не принимают во внимание реальные процессы, происходящие в реальном, а не придуманном белорусском обществе. Но же самое относится и к власти, которая наоборот продолжает, образно говоря, кружиться по льду, беспечно радуясь его блеску и прочности. Когда он неожиданно треснет, проявляются многие.

Материал подготовлен Независимым институтом социально-экономических исследований в рамках НИСЭПИ «Преодоление антирночных стереотипов в посткоммунистической Беларусь», осуществляющегося при поддержке фонда Евразия.

ЗАВТРА ВЫ БЫ ГОЛОСОВАЛИ ЗА ЛУКАШЕНКО?

Социально-демографические характеристики	ДА	НЕТ
Пол:		
женский	50.2	49.8 .....
мужской	39.8	60.2 .....
Возраст:		
16—19 лет	31.7	68.3 .....
20—24	30.8	69.2 .....
25—30	19.7	80.3 .....
30—39	29.3	70.7 .....
40—49	40.1	59.9 .....
50—59	48.6	51.4 .....
60 и старше	81.7	18.3 .....
Образование:		
до 4-х классов	88.2	11.8 .....
до 8-ми классов	54.3	45.7 .....
средняя школа, ПТУ	35.6	64.4 .....
среднее специальное	34.3	65.7 .....
незаконченное высшее и высшее	24.6	75.4 .....
Социальный статус:		
руководитель	21.6	78.4 .....
специалист	29.4	70.6 .....
служащий	31.4	68.6 .....
квалифицированный рабочий	32.6	67.4 .....
неквалифицированный рабочий	46.7	53.3 .....
пенсионер	77.9	22.1 .....
домохозяйка	46.1	53.9 .....
учащийся	32.9	67.1 .....
бездработный	30.3	69.7 .....
Место жительства:		
Минск	17.5	82.5 .....
областные центры	35.8	64.2 .....
большие города	38.0	62.0 .....
малые города	40.2	59.8 .....
село	69.9	30.1 .....
Минская область	50.0	50.0 .....
Брестская область	46.5	53.5 .....
Гродненская область	36.1	63.9 .....
Витебская область	52.8	47.2 .....
Могилевская область	64.1	35.9 .....
Гомельская область	54.0	46.0 .....

Кто виноват: космонавты или устаревшая техника?

Те, кому за 40, помнят романтику первого десятилетия освоения космического пространства: информационные сообщения ТАСС, биографии космонавтов, победные реляции... Потом пошла полоса трагедий и у нас (в СССР), и у американцев. Наконец, восторг и траур уступили место спокойной повседневной работе.

США разработали программу «Шатл» — кратковременных полетов кораблей многоразового использования. Советский Союз пошел по пути создания и эксплуатации долговременных научных станций на околоземной орбите: сначала была серия «Салютов», а 20 февраля 1986 года эстафету приняла станция «Мир», на которой в последнее время происходят неординарные события. Полгода назад из космической командировки на «Мир» вернулся Александр Калери, который сейчас с семьей проводит в Минске свой отпуск у родителей жены. С ним встретился корреспондент СВАБОДЫ.

Александру Калери 41 год. Он родился в Юрмале, неподалеку от Риги. В 1979 году закончил Московский физико-технический институт. Во время учебы повезло: попал на базовую кафедру в научно-производственное объединение «Энергия», где рождается космическая техника. Там и остался работать по окончании института. В 84-м прошел отбор и был зачислен в отряд космонавтов. В 1992 году в качестве бортинженера совершил 145-сменный полет на станции «Мир». В августе 1996 — март 1997 г. Калери работал в космосе 197 суток вместе с Валерием Корзуном. Его партнерами на орбитальном научном комплексе были немцы Клаус-Дитрих Фладе и Райнхольд Эвальд, французы Мишель Тонини и Клоди-Андре Дез, американцы Шэннон Льюис, Джон Блаха, Джерри Линненджер.

— Александр Юрьевич, в последнее время ходят немало разговоров о том, что станция «Мир» исчерпала свой ресурс. Так ли это?

— Первоначально она была рассчитана на 3 года эксплуатации с последующим продлением этого срока до 5 лет. На нынешний момент «Мир» работает в космосе уже 12-й год. Каждый год проводится инспекция всех систем станции действующим экипажем и лишь после этого подписываются определенные документы, разрешающие эксплуатацию еще на год. Главный критерий оценки состояния станции — безопасность космонавтов. Конечно, станция стала старой, но в принципе она может работать.

— Американские специалисты утверждают обратное.

— У американцев нет опыта

хода без добра. Получился уникальный эксперимент по испытанию надежности и долговечности построения и архитектуры системы станции. Она доказала свою живучесть, в том числе и в момент столкновения грузового корабля с модулем «Спектр», после которого мы потеряли лишь 1/6 ее части. Поиски выхода из аварийной ситуации обогатили нас опытом сложного ремонта и пониманием, что в будущем нужно конструировать иначе. На модуле «Спектр» было сосредоточено до 40 процентов мощности всех солнечных батарей. Быть может, такая концентрация чрезмерна, либо необходима более высокая степень защиты, либо достаточные условия для ремонта.

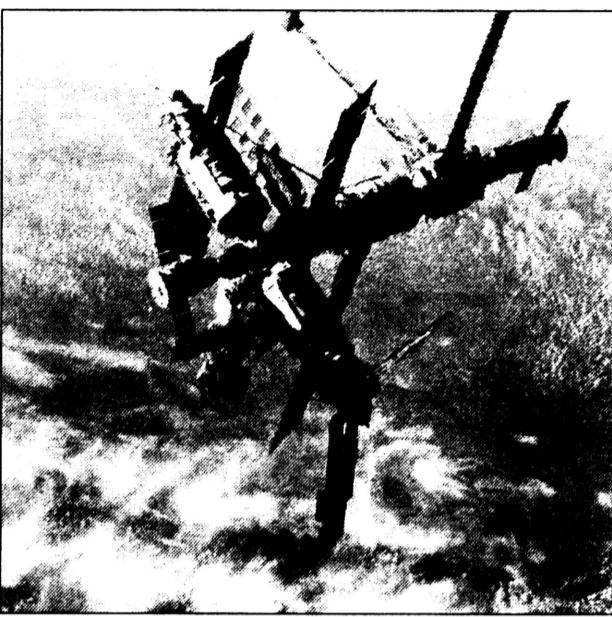
— Нет ли опасности, что все эти катаклизмы на станции «Мир» могут в итоге привести к трагедии?

— До окончания работы комиссии, расследующей причины аварии, произошедшей 25 июня, предварительно давать какие-то оценки и делать далеко идущие выводы. А что касается вероятности трагедии, то она достаточно мала. Мы имеем немало средств для спасения экипажа в критических ситуациях. В случае повреждения станции космонавты перейдут на пристыкованный к ней транспортный корабль и на нем вернутся на Землю. В случае повреждения корабля степень риска возрастает, но тогда с Земли будет запущен другой транспорт, который пристыкуется к станции и заберет космонавтов. Предположить же, что одновременно будут повреждены и станция, и корабль — то же самое, что ожидать падения кирпича с крыши во время прогулки по городу.

— Складывается впечатление, что эксплуатация давно отработавшей расчетное время станции — процесс вынужденный.

— Безусловно, если бы наша экономика функционировала нормально и соответственно осуществлялось бы нормальное финансирование космических проектов, мы бы закончили программу «Мир», а так вынуждены ее продолжать.

— Вам довелось работать в космосе с коллегами из США, С другой стороны, не бывает

На снимке: станция «Мир».

Германии и Франции. Не меньше различных менталитетов?

— Конечно, обычай, привычки, традиции различные, и это чувствуется. Но объединительный фактор намного мощнее — мы вместе делаем непростую работу, вместе переживаем радости и трудности.

Кроме того, в длительных полетах мы гораздо опытнее иностранцев и выступаем в роли хозяев станции, потому стараемся быть гостеприимными и снисходительными. Заметил, что наши космонавты, а это люди, выросшие в СССР, отличаются от гостей особыми душевными качествами — терпимостью, радушностью, благожелательностью.

Некоторые из астронавтов также обладают солидным космическим опытом. К примеру, американцы Джон Блаха и Шэннон Льюис совершили по 4 полета на «Шаттле». Однако полеты эти кратковременны: на «челноках»

блата в сумме налетал только около 30 дней, а с нами — более 4 месяцев. Кстати, ему принадлежат слова: «Все мои предыдущие полеты ничто в сравнении с экспедицией на «Мир». Правда, он склонен преувеличивать.

— Сколько длится рабочий день в космосе?

— На рабочую зону отводится 8 часов. Но часто трудно провести границу между личным временем и рабочим. К примеру, завтра предстоит эксперимент, к которому нужно заранее подготовить аппаратуру. На ее поиски может уйти 5 минут, а может — 5 часов. К тому же все действия замедляются невесомостью — все предметы нужно закреплять, фиксировать, иначе уплывут. Это как дома: бывает, ищешь нужную вещь и не находишь, а иногда знаешь, где она лежит, но так не хочется туда лезть.

— А сон?

— Должен быть 9-часовой, но

и весь мир прозвучало заявление президента России Бориса Ельцина, о том, что в аварии на станции «Мир» «виновата не техника, а человеческий фактор». Сотрудники Центра управления полетами и сами космонавты отрицают это. Лазуткин считает, что происшедшее — «не вина конкретных людей, а объективность, когда настал момент сделать что-то, чтобы выйти на новый виток развития техники». С ним согласен и Циблиев, по мнению которого «Мир» пока не умирает, но сильно стареет. Сказали космонавты и о том, что в ходе полета им более десяти раз пришлось ликвидировать чрезвычайные ситуации.

Подтверждением сказанного космонавтами явились не приятности, которые уже довелось испытать и новому экипажу — Анатолию Соловьеву, Павлу Виноградову и американскому астронавту Майклу Фэзу, продолжающему космическую вахту. Вначале дал отбой бортовой компьютер «грузовика» «Прогресс М-35», и его стыковку со станцией пришлось выполнять в ручном режиме, что Соловьев и Виноградов блестяще осуществили. Затем из-за отказа центрального бортового компьютера «Мира» произошли потеря ориентации станции на Солнце и уменьшение электропитания.

получается меньше.

— Самое интересное и самое трудное в космосе?

— Мне в космосе интересно все. Бьюсь что-либо выделить, чтобы не обидеть остальное.

Самое трудное — покидать станцию. А если бы это пришлось делать досрочно, вынужденно — то очень тяжело.

— Значит, вы готовы к новым полетам?

— Надеюсь, что они у меня еще будут.

Борис ТАСМАН

Водитель принцессы Дианы был пьян

Водитель автомобиля, в котором погибли принцессы Диана и Доди Аль Файед, выпил около литра вина и вел машину на скорости более 196 км/час — утверждают следователи.

Результаты вскрытия тела водителя Генри Поля (41 год, ранее служил во французских ВМС) показали наличие 1,75 грамма алкоголя на 1 литр крови. (В Британии допустимой нормой считается 0,8 г/л, а во Франции 0,5 г/л.) Спидометр Mercedes 280 SEL, способного развивать скорость до 220 км/час, замер на отметке 196 км/час в момент столкновения с опорой туннеля в центре Парижа.

Однако представитель семьи Аль Файед заявил, что Генри Поль, нанятый в качестве главы службы безопасности, являлся примерным сотрудником, проработавшим более 11 лет. Тем не менее, новая информация, судя по всему, нанесет сильный урон представителю Аль Файеда, обвиняющему фотографов в происшедшем инциденте.

Один из французских официальных источников заявил парижской газете *Liberation*: «фотографы ни прямо, ни косвенно не несут ответственности за случившееся», также он добавил: «машина, пытавшаяся обогнать их, двигалась слишком быстро, вот и все».

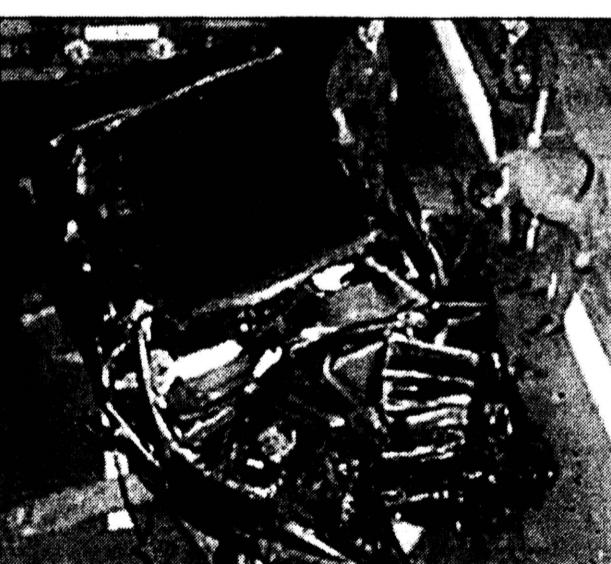
До раскрытия этих фактов все внимание было сконцентрировано на семерых фотографах, преследовавших автомобиль от са-

мого отеля в надежде получить хорошие снимки.

Адвокат Аль Файеда отметил, что факт управления автомобилем в нетрезвом состоянии не меняет существа трагедии. Бернард Дартевиль, начавший по просьбе семьи Аль Файеда официальное расследование по поводу аварии, заявил, что его инструкции — «установить правду, я имею виду всю правду, несмотря на то, как бы не приятны и болезненны ни оказались факты».

«Если бы фотографы не ожидали возле отеля, то не было бы необходимости в автомобиле-приманке, который вел обычный шофер, чтобы обмануть журналистов. Глава службы безопасности

На снимке: «Мерседес», в котором погибла принцесса Диана.

приналежала машина и почemu за рулем не было нормального водителя».

Полицейские источники неофициально подтверждают, что фотографы скорее просто следили за машиной принцессы, не жели гнались за ней.

Все с нетерпением ожидают показаний Тревора Риз-Джонса, телохранителя Доди Аль Файеда, единственного выжившего в катастрофе. Он до сих пор находится в госпитале в отделении интенсивной терапии.

Тем временем Букингемский дворец обнародовал заявление, в котором говорится, что похо-

роны принцессы Дианы состоятся в субботу утром. Служба пройдет в Вестминстерском аббатстве после процессии через центр Лондона. Затем гроб с телом принцессы будет захоронен в семейном склепе семьи Спенсеров в Алтропе.

Доди Аль Файед был похоронен согласно мусульманским традициям вечером в воскресенье на Суррейском кладбище, после службы в центральной мечети Лондона, где присутствовал его обезумевший от горя отец.

Приглашения на службу в Вестминстерском аббатстве получили более 2.000 человек, многие из них будут представлять многочисленные благотворительные организации, патронессой которых являлась принцесса Диана. Ожидается, что служба будет транслироваться по телевидению.

Начало службы будет отмечено

но двумя минутами молчания по всей Британии. Крупнейшие супермаркеты закроются после начала службы и откроются только по ее окончании. Все рестораны, магазины и прочие заведения, принадлежащие компании *National Trust*, будут закрыты до 3 часов дня. Британская ассоциация банкиров рекомендует своим членам объявить субботу нерабочим днем.

Почти все спортивные и развлекательные мероприятия, запланированные на этот день, будут перенесены, включая футбольный матч между командами Беларуси и Шотландии.

На траурной церемонии будут присутствовать не все члены королевской семьи.

По сообщениям зарубежной прессы и информационных агентств подготовил Алексей ДУНАЕВСКИЙ

Сын Дианы — новая цель?

С гибелью в автокатастрофе принцессы Дианы фотографы-папарацци потеряли свою «золотую жилу», пишет «Чикаго Трибьюн».

Однако многие полагают, что место погибшей принцессы займет ее сын, 15-летний принц Уильям. Он, как известно, является потенциальным наследником престола. Пока принц Уильям недоступен для назойливых журналистов, поскольку учится в Итоне — строго охраняемом частном колледже. Два года назад, пишет газета, Диана и принц Чарльз обратились к прессе с просьбой уважать частную жизнь Уильяма. До сих пор просьба выполнялась. Однако «Чикаго Трибьюн» удалось выяснить, что папарацци договорились: Диана ушла — следующей целью будет принц Уильям.

У Мінску любяць цырковых зяроў

Сёння, 5 верасня, у Мінскім дзяржаўным цырку адбудзеца першае прадстаўленне новай праграмы «Усё гэта — цырк».

У імпрэзу ўвайшлі пяць артыстка разнастайных нумароў, у якіх бяруць удзел артысты з Беларусі і Расіі. Увогуле, як сказаў ў Мінскім цырку, ідэя сяброўства цырковых артыстка разных краін ляжыць у аснове ўсёй праграмы. «У савецкія часы цыркаки вандравалі па ўсіх рэспубліках, тады нацыянальная беларуская цырка фактычна не было — мы падпрадкоўваліся Москве, — гаворыць супрацоўнік Мінскага цырка Васіль Крамянецкі. — Толькі ў мінулым годзе ў Мінску пачала фарміравацца свая цырковая трупа, сёлета яе артысты будуюць працаўцу у трох «свіях» нумарах».

У тым, што большасць удзельнікаў новай праграмы — запрошаныя госці, няма нічога дрэннага: цырковое мастацтва інтэрнацыональнае, артысты звычайно да дойгіх вандровак, а публіка любіць заездных гасцяў. Дарэчы, як сказаў В.Крамянецкі, цыркаки ахвотна згаджаюцца працаўцу устаноўцы Беларусі: «Яшчэ не было выпадку, каб нехта адмовіўся ад прапановы падпрацаўцу ў Мінску. Што да грошей, то цяпер зарплата ў цырку, што ў Беларусі, што за мяжой — амаль адноўлькаўская. І, на жаль, зусім невысокая. А вось умовы працы і жыцьця ў нас зручныя, горад — прыгохі і гасціны, а глядачы — ветлівія, шчырыя і ўдзячныя». Дарэчы, Мінскі цырк займае адно з першых месцаў у СНД па колькасці наведвальнікаў.

Як кажуць цырковыя артысты, у Мінску публіка больш за ўсё любіць дрэсіраваных зяроў, арабатаў, гімнастак, а галоўнае — клунаў. У новай праграме бяруць удзел расій-

На здымку: народныя артысты Расіі Раіса і Грант Ібрагімавы — дрэсіроўшчыкі мядзведзяй.

скія майстры клаунады Мік і чэнкі і танцы на дроце Сяргея Мак (Андрэй Шаргін і Мікалай Кармільцаў), лаўрэаты клоунскага конкурсу імя Л. Енгібара-ва). А што да «галоўнай сенсацыі», самага цікавага нумара праграмы — дык цыркаки сказалі, што галоўны нумар будзе некалькі. Па-цырковому іх называюць «цуг-нумары» — самыя цікавыя, тыя, што «цягнуць» за сабою ўсю імпрэзу. Такіх будзе не менш пяці, ды і астатнай выступленні не прымусіць публіку сумаваць. Прыўшоўшы ў цырк, вы ўбачыце «Конны дывертысмент» Барыса Лазарава і «Вышэйшую школу верхавой язды з рускімі хартамі» пад кіраўніцтвам Ірыны Асатуран (можна будзе пабачыць цікавыя трукі, заснаваныя на традыцыях коннага цырку), паветраны палёт Юрыя Кіры-

Ганна ШЫМЕЛЕВІЧ

чэнкі і танцы на дроце Сяргея Шытава. Аляксандр Елісеенка прадставіць выступленне каскадёраў-эксцэнтрыкаў на мулах, будучы таксама арабатаў, а Сяргей Пярмінаў пакаже «Камічнага дыназаўрыка». Будучы выступаць мядзведзі — пяці гігантаў, кожны вагою ў 250 кг, якія, аднак, харчуюцца «па-ветарыянску»: хлебам і капустай. Мішкі прыхалі з Расіі і, як сказаў ў цырку, «умеюць ўсё». Як мяркуеца, праграма будзе ісці чатыры месяцы, ажно да Новага года. У буднікі дні прадстаўленні пачынаюцца з 19-й гадзіні, па нядзелях — у 11:00 або 15:00. Кошт квіткі — ад 30 да 80 тысяч рублёў, а дзяцей да 5 год у наш цырк заўсёды пускаюць бясплатна.

Ганна ШЫМЕЛЕВІЧ

«Рок на вакацыях» у парку Чалюскінцаў
Ужо стала добрай традыцыяй праводзіць у Мінску 1 верасня акцыю «Рок на вакацыях»

Сёлета яна была юбілейная — праходзіла пяты раз. У мінскім парку Чалюскінцаў, дзе праходзіла акцыя, выступілі вядомыя беларускія гурты «Новае неба», N.R.M., «Нейро Дюбель», Hot Plood, «Тарнада». Канцэрт быў арганізаваны «Клас-клубам» і выдавецкай фірмай «Ковчег».

Прыемна, што сёлета прыйшло шмат моладзі, але засмучала, што быў вельмі дрэнны гук. Акрамя канцэрта можна было пачуць розныя папулярныя сярод моладзі лозунгі, нашталт «Жыве Беларусь». Увесь час над натоўпам лунала не-калькі бел-чырвона-белых сцягі.

Людміла ЧАПРОЎСКАЯ

ВАНДРОУКІ

З кожным годам моладзі шукае ўсё больш і больш экзатичныя способы балавання часу. Сёння мы прапаноўваем вам інтар'ю з прыхільнікамі не новага, але дагэтуль не вельмі папулярнага ў нас падарожжа аўтастопам. Гэта 19-гадовы мінскі юнак, яго завуць Арцём.

— Калі ты ўпершыню «выїшаў на трасу»?

— У ліпені мінулага года мы з маем сібрам вырашылі падехаць у Віцебск, каб адпачыць. Выйшлі на шашу каля 11 гадзін у раніцы, і ўжо а 18 гадзіні мы быўлі ў Віцебску. Потым мы даведаліся, што пачаткочцам заўсёды шанцуе. Нам ні разу не давялося чакаць больш за 15 хвілін, а ехалі мы і на «Кра-Зе», і на аўтобусах, і на легкавіках — усяго 6 ці 7 машинаў. Вось такі быў мой першы волыт. Пазней я наведаў такім жа чынам Крым, Маскву, Кіев...

— Як выглядае сам прадпрыемствік падарожжа аўтастопам?

— На самой справе — ўсё даволі проста. Аўтостоп — гэта вельмі дэмакратычны і танны від падарожжа. Галоўны прынцып — не плаціць нікому за тое, што цябе падвезлі. Выйсці на дарогу і махнучы рукой вельмі прости, але, каб падарожжа было паспяховым, трэба ведаць некаторыя правілы. Так, вельмі важна мець добрыя настрой: тады вандроя́ка будзе прыемнай і лёгкай. Не трэба браць шмат рэчаў, толькі самае неабходнае: вялікі руksak хутчэй за ўсё адпугне кіроўцу. Вони пратака павінна быць чыстай, лёгкай і простай. Было б добра адшукать карту тых месцаў, дзе пройдзе маршрут. Калі едзеш далёка, патрэбныя спалнік і турыстычны дыланак — сінтэтычная падсцілка, якая не праводзіць холад (усё гэта можна набыць у турыстычных клубах). Таксама авабязкава ўзяць пашпарт, бо міліцыя можа затрымаць за бадзяжніцтва. Каб падсілкавацца ў дарозе, добра падыходзіць растроўныя супы, кансервы, гарбата. А вось запас вады прости жыццёва неабходны, бо далёка не заўсёды будзе магчыма падзяліцца на вады. І нават калі яе знайдзеш, то няма

—

— А якім было тваё апошнє падарожжа?

— Сёлета на мысе Казантып у Крыме, побач з Керчу, адбылася грандыёзная акцыя: музычны тэхна-фэст, які ладзілі расійскія часопісы «ПЦЮЧ», «Матадор», «ОМ», маскоўскія радыё «Станцыя» і «Maxitum», TV-6, Расійская асацыяцыя фанбордніга (плавання на спецыяльных дошцах з ветразем), знакамітая кампанія O'Neill і шмат іншых. На фэсце выступалі найзнаменітыя маскоўскія і піцэрскія ды-джэі, гурты «Zdob si Zdub», «Швах», «Tequilla-jazz» — на сённяшні дзень адзін з самых вядомых у СНД. Туды я і панаў.

— Колькі часу табе спатрэбілася, каб даехаць з Мінска да Крыма?

— Тры дні. Я выехаў у чацвер, 14 жніўня, і ў нядзелью, 17 жніўня, раніцай ужо стаў падатку на беразе Азоўскага мора. Мне пашанцавала: я паспяшыўся да пачатку фэста.

— І як праходзіў гэты фэст?

— Усё адбывалася на свежым паветры, побач з кромкай мора. Кожны вечар а дзвеятай гадзіні пачыналася музычная вечарынка. Усю ноч упарты працаўнікі расійскія ды-джэі, выступалі асобныя гурты... і толькі раніцай, недзе а шостай гадзіні, усе ішлі спаць.

— Часцей за ўсё згадае падарожжа падвезді падарожжа?

— Часцей за ўсё гэта адзінокі кіроўцы ці «дальнабойшчыкі». Іх ўсіх можна падзяліць на дзве ўмоўныя групы: «альtruістай» і «эгаістай». Першы падвезді падарожжа проста так, мабыць таму, што ім самім калісьці даводзіліся стаяць на дарозе і чакаць, пакуль іх «падкінуць». Іншыя бяруць спадарожнікі, каб не засумаваць і не заснудзіць дарозе. А па сацыяльным статусе гэта можа быць хоць што: ад пенсіянера да «новага рускага». Дарэчы, кіроўцы — народ добразычлівы: могуць дапамагчы і з ежай, і з грашымі.

— А якім было тваё апошнє падарожжа?

— Сёлета на мысе Казантып у Крыме, побач з Керчу, адбылася грандыёзная акцыя: музычны тэхна-фэст, які ладзілі расійскія часопісы «ПЦЮЧ», «Матадор», «ОМ», маскоўскія радыё «Станцыя» і «Maxitum», TV-6, Расійская асацыяцыя фанбордніга (плавання на спецыяльных дошцах з ветразем), знакамітая кампанія O'Neill і шмат іншых. На фэсце выступалі найзнаменітыя маскоўскія і піцэрскія ды-джэі, гурты «Zdob si Zdub», «Швах», «Tequilla-jazz» — на сённяшні дзень адзін з самых вядомых у СНД. Туды я і панаў.

— Колькі часу табе спатрэбілася, каб даехаць з Мінска да Крыма?

— Тры дні. Я выехаў у чацвер, 14 жніўня, і ў нядзелью, 17 жніўня, раніцай ужо стаў падатку на беразе Азоўскага мора. Мне пашанцавала: я паспяшыўся да пачатку фэста.

— І як праходзіў гэты фэст?

— Усё адбывалася на свежым паветры, побач з кромкай мора. Кожны вечар а дзвеятай гадзіні пачыналася музычная вечарынка. Усю ноч упарты працаўнікі расійскія ды-джэі, выступалі асобныя гурты... і толькі раніцай, недзе а шостай гадзіні, усе ішлі спаць.

— Часцей за ўсё згадае падарожжа падвезді падарожжа?

— Часцей за ўсё гэта адзінокі кіроўцы ці «дальнабойшчыкі». Іх ўсіх можна падзяліць на дзве ўмоўныя групы: «альtruістай» і «эгаістай». Першы падвезді падарожжа проста так, мабыць таму, што ім самім калісьці даводзіліся стаяць на дарозе і чакаць, пакуль іх «падкінуць». Іншыя бяруць спадарожнікі, каб не засумаваць і не заснудзіць дарозе. А па сацыяльным статусе гэта можа быць хоць што: ад пенсіянера да «новага рускага». Дарэчы, кіроўцы — народ добразычлівы: могуць дапамагчы і з ежай, і з грашымі.

— Часцей за ўсё згадае падарожжа падвезді падарожжа?

— Часцей за ўсё гэта адзінокі кіроўцы ці «дальнабойшчыкі». Іх ўсіх можна падзяліць на дзве ўмоўныя групы: «альtruістай» і «эгаістай». Першы падвезді падарожжа проста так, мабыць таму, што ім самім калісьці даводзіліся стаяць на дарозе і чакаць, пакуль іх «падкінуць». Іншыя бяруць спадарожнікі, каб не засумаваць і не заснудзіць дарозе. А па сацыяльным статусе гэта можа быць хоць што: ад пенсіянера да «новага рускага». Дарэчы, кіроўцы — народ добразычлівы: могуць дапамагчы і з ежай, і з грашымі.

— Часцей за ўсё згадае падарожжа падвезді падарожжа?

— Часцей за ўсё гэта адзінокі кіроўцы ці «дальнабойшчыкі». Іх ўсіх можна падзяліць на дзве ўмоўныя групы: «альtruістай» і «эгаістай». Першы падвезді падарожжа проста так, мабыць таму, што ім самім калісьці даводзіліся стаяць на дарозе і чакаць, пакуль іх «падкінуць». Іншыя бяруць спадарожнікі, каб не засумаваць і не заснудзіць дарозе. А па сацыяльным статусе гэта можа быць хоць што: ад пенсіянера да «новага рускага». Дарэчы, кіроўцы — народ добразычлівы: могуць дапамагчы і з ежай, і з грашымі.

— Часцей за ўсё згадае падарожжа падвезді падарожжа?

— Часцей за ўсё гэта адзінокі кіроўцы ці «дальнабойшчыкі». Іх ўсіх можна падзяліць на дзве ўмоўныя групы: «альtruістай» і «эгаістай». Першы падвезді падарожжа проста так, мабыць таму, што ім самім калісьці даводзіліся стаяць на дарозе і чакаць, пакуль іх «падкінуць». Іншыя бяруць спадарожнікі, каб не засумаваць і не заснудзіць дарозе. А па сацыяльным статусе гэта можа быць хоць што: ад пенсіянера да «новага рускага». Дарэчы, кіроўцы — народ добразычлівы: могуць дапамагчы і з ежай, і з грашымі.

— Часцей за ўсё згадае падарожжа падвезді падарожжа?

— Часцей за ўсё гэта адзінокі кіроўцы ці «дальнабойшчыкі». Іх ўсіх можна падзяліць на дзве ўмоўныя групы: «альtruістай» і «эгаістай». Перш

ПАНЯДЗЕЛАК

8 ВЕРАСНЯ

БТ

7.30 Утренний коктейль. 7.45, 19.40 «Музыкальная обойма». 7.50 «Золотое штиль». 8.00 Резонанс. 8.50 Телебарометр. 9.00 Здоровье. 9.30, 17.45 Экономист. 9.40 Телевизионный Дом кино. 10.10 «Экспозиция». Д/Ф. 10.40 Темная комната. 11.10 «Противостояние». Х/Ф. С. 4. 12.15 Концертный сезон. 13.00, 15.00, 18.00, 23.55 Новости. 15.15 Мультифильмы. 15.40 ТВ – школе. 16.10 На добрый пад. 16.30 Гости в дом. 17.00 Музыкальный антракт. 17.10 Параграф. 18.15 «Противостояние». Х/Ф. С. 4. 19.20 Тема

АУТОРАК

9 ВЕРАСНЯ

БТ

7.30 Утренний коктейль. 7.45, 19.40 «Музыкальная обойма». 7.50 «Кировские умельцы». 8.00, 13.00, 15.00, 18.00, 0.05 Новости. 8.10 Всепланета. 8.50 «Каслинский гран-при». Т/Ф. 9.00 ТВ – школе. 9.30, 17.50 Экономист. 9.40 «Золотые ключи». 10.15 Детский сеанс. 10.40 Концертный сезон. 11.25 «Противостояние». Х/Ф. 12.30 Акколада. 15.15 Мультифильмы. 15.35 ТВ – школе. 16.15 Футбол. Отборочный матч молодежного чемпионата Европы. Беларусь – Австрия. 18.15 «Противостояние». Х/Ф. С. 5. 19.20 Тема

СЕРАДА

10 ВЕРАСНЯ

БТ

7.30 Утренний коктейль. 7.45, 18.15 «Музыкальная обойма». 7.50 «По ко-ниям! Киноочерк». 8.00, 13.00, 15.00, 18.00, 23.50 Новости. 8.10 Концертный сезон. 8.40 Тубробектив. 9.00 ТВ – школе. 9.20 «Парус, ветер и мы...» Д/Ф. 9.30, 17.45 Экономист. 9.40 Бездельник. 10.10 Око. 10.30 «Все дело в шляпе». 11.00 «Нахаленок». Х/Ф. 12.55 Видимо-невидимо. 15.15 «Телек-шоу». 15.30 Творцы. 16.00 Родовод. 16.30 Гости в дом. 17.00 Музыкальный ан-

дня. 19.45 «Корни и крылья». 20.05 Кри-минальная хроника. 20.25 «Кто это?» 20.30 Музыкальный антракт. 20.40 Ко-лыбельная. 21.00 Панorama. 21.50 Х/Ф «Любленные». 23.15 Хоккей. Открытый кубок Беларусь «Крыница». «Юность» – «Неман» (Гродно). П. 3.

OPT

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.55 Но-вости. 8.15 «Девушка по имени Судьба». 9.00 Православный календарь. 9.05 Смехопанorama. 10.20 Домашняя библиотека. 10.30 «Угадай мелодию». 14.20 «Погонщики динозавров». 14.45 Кварте «Веселая кампания». 14.50 Мультиплотилия. 15.15 Волшебный мир, или Синема. 15.40 «Гарри – снежный человек». 16.05 ...До шестнадцати и старше. 16.20 Вокруг све-та. 17.20 «Девушка по имени Судьба».

19.45 Познай себя. 20.10 «Спектр. Галереи XX века». 20.30 Осень – работ восемь. 20.40 Кольбельная. 21.00 Па-норама. 21.50 Х/Ф «Артистка из Грибо-ева». С. 1. 23.00 Телевизионный Дом кино. 23.35 Третий тайм.

OPT

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.20 Но-вости. 8.15 «Девушка по имени Судьба». 9.00 «Человек в маске». 9.50 Смехопанorama. 10.20 Домашняя библиотека. 10.30 «Угадай мелодию». 14.20 «Погонщики динозавров». 14.45 Кварте «Веселая кампания». 14.50 Мультиплотилия. 15.15 Волшебный мир, или Синема. 15.40 «Гарри – снежный человек». 16.05 ...До шестнадцати и старше. 16.30

18.05 Погода. 18.10 Час пик. 18.35 Пульс. 17.40, 0.10 Товары – почтой. 17.45 Представляет «Проект-арсенал». 18.00 «Санта-Барбара». 19.35 «Убийство в кукольном домике». Х/Ф. 21.10 Добрый вечер. 22.35 «И твой обычай хлебосольный...» Д/Ф. 23.00 Дежурная часть. 23.30 «Эх, дороги!»

Канал «Россия»

7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Вес-ти. 7.25 Лукоморье. 7.50 Мультфильм. 8.00 Православный календарь. 8.05 Сам себе режиссер. 8.35 «И твой обычай хлебосольный...» Д/Ф. 9.10 «Санта-Барбара». 14.15 Матильда Кшесинская – «Фантазия на тему...». 15.15 Саратовской губернии – 200 лет. 15.20 Ти-маркет. 15.35 «И это кино». 16.20 Лукоморье. 16.40 Мультфильм. 17.10 «Девушка по имени Судьба».

19.45 Познай себя. 20.10 «Спектр. Галереи XX века». 20.30 Осень – работ восемь. 20.40 Кольбельная. 21.00 Па-норама. 21.50 Х/Ф «Артистка из Грибо-ева». С. 1. 23.00 Телевизионный Дом кино. 23.35 Третий тайм.

OPT

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.20 Но-вости. 8.15 «Девушка по имени Судьба». 9.00 «Человек в маске». 9.50 Смехопанorama. 10.20 Домашняя библиотека. 10.30 «Угадай мелодию». 14.20 «Погонщики динозавров». 14.45 Кварте «Веселая кампания». 14.50 Мультиплотилия. 15.15 Волшебный мир, или Синема. 15.40 «Гарри – снежный человек». 16.05 ...До шестнадцати и старше. 16.30

18.05 Познай себя. 20.10 «Спектр. Галереи XX века». 20.30 Осень – работ восемь. 20.40 Кольбельная. 21.00 Па-норама. 21.50 Х/Ф «Артистка из Грибо-ева». С. 1. 23.00 Телевизионный Дом кино. 23.35 Третий тайм.

OPT

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.20 Но-вости. 8.15 «Девушка по имени Судьба». 9.00 «Человек в маске». 9.50 Смехопанorama. 10.20 Домашняя библиотека. 10.30 «Угадай мелодию». 14.20 «Погонщики динозавров». 14.45 Кварте «Веселая кампания». 14.50 Мультиплотилия. 15.15 Зов джунглей. 15.40 ...До шестнадцати и старше. 16.30

18.05 Познай себя. 20.10 «Спектр. Галереи XX века». 20.30 Осень – работ восемь. 20.40 Кольбельная. 21.00 Па-норама. 21.50 Х/Ф «Артистка из Грибо-ева». С. 1. 23.00 Телевизионный Дом кино. 23.35 Третий тайм.

OPT

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.20 Но-вости. 8.15 «Девушка по имени Судьба». 9.00 «Человек в маске». 9.50 Смехопанorama. 10.20 Домашняя библиотека. 10.30 «Угадай мелодию». 14.20 «Погонщики динозавров». 14.45 Кварте «Веселая кампания». 14.50 Мультиплотилия. 15.15 Зов джунглей. 15.40 ...До шестнадцати и старше. 16.30

18.05 Познай себя. 20.10 «Спектр. Галереи XX века». 20.30 Осень – работ восемь. 20.40 Кольбельная. 21.00 Па-норама. 21.50 Х/Ф «Артистка из Грибо-ева». С. 1. 23.00 Телевизионный Дом кино. 23.35 Третий тайм.

OPT

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.20 Но-вости. 8.15 «Девушка по имени Судьба». 9.00 «Человек в маске». 9.50 Смехопанorama. 10.20 Домашняя библиотека. 10.30 «Угадай мелодию». 14.20 «Погонщики динозавров». 14.45 Кварте «Веселая кампания». 14.50 Мультиплотилия. 15.15 Зов джунглей. 15.40 ...До шестнадцати и старше. 16.30

18.05 Познай себя. 20.10 «Спектр. Галереи XX века». 20.30 Осень – работ восемь. 20.40 Кольбельная. 21.00 Па-норама. 21.50 Х/Ф «Артистка из Грибо-ева». С. 1. 23.00 Телевизионный Дом кино. 23.35 Третий тайм.

OPT

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.20 Но-вости. 8.15 «Девушка по имени Судьба». 9.00 «Человек в маске». 9.50 Смехопанorama. 10.20 Домашняя библиотека. 10.30 «Угадай мелодию». 14.20 «Погонщики динозавров». 14.45 Кварте «Веселая кампания». 14.50 Мультиплотилия. 15.15 Зов джунглей. 15.40 ...До шестнадцати и старше. 16.30

18.05 Познай себя. 20.10 «Спектр. Галереи XX века». 20.30 Осень – работ восемь. 20.40 Кольбельная. 21.00 Па-норама. 21.50 Х/Ф «Артистка из Грибо-ева». С. 1. 23.00 Телевизионный Дом кино. 23.35 Третий тайм.

OPT

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.20 Но-вости. 8.15 «Девушка по имени Судьба». 9.00 «Человек в маске». 9.50 Смехопанorama. 10.20 Домашняя библиотека. 10.30 «Угадай мелодию». 14.20 «Погонщики динозавров». 14.45 Кварте «Веселая кампания». 14.50 Мультиплотилия. 15.15 Зов джунглей. 15.40 ...До шестнадцати и старше. 16.30

18.05 Познай себя. 20.10 «Спектр. Галереи XX века». 20.30 Осень – работ восемь. 20.40 Кольбельная. 21.00 Па-норама. 21.50 Х/Ф «Артистка из Грибо-ева». С. 1. 23.00 Телевизионный Дом кино. 23.35 Третий тайм.

OPT

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.20 Но-вости. 8.15 «Девушка по имени Судьба». 9.00 «Человек в маске». 9.50 Смехопанorama. 10.20 Домашняя библиотека. 10.30 «Угадай мелодию». 14.20 «Погонщики динозавров». 14.45 Кварте «Веселая кампания». 14.50 Мультиплотилия. 15.15 Зов джунглей. 15.40 ...До шестнадцати и старше. 16.30

18.05 Познай себя. 20.10 «Спектр. Галереи XX века». 20.30 Осень – работ восемь. 20.40 Кольбельная. 21.00 Па-норама. 21.50 Х/Ф «Артистка из Грибо-ева». С. 1. 23.00 Телевизионный Дом кино. 23.35 Третий тайм.

OPT

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.20 Но-вости. 8.15 «Девушка по имени Судьба». 9.00 «Человек в маске». 9.50 Смехопанorama. 10.20 Домашняя библиотека. 10.30 «Угадай мелодию». 14.20 «Погонщики динозавров». 14.45 Кварте «Веселая кампания». 14.50 Мультиплотилия. 15.15 Зов джунглей. 15.40 ...До шестнадцати и старше. 16.30

18.05 Познай себя. 20.10 «Спектр. Галереи XX века». 20.30 Осень – работ восемь. 20.40 Кольбельная. 21.00 Па-норама. 21.50 Х/Ф «Артистка из Грибо-ева». С. 1. 23.00 Телевизионный Дом кино. 23.35 Третий тайм.

OPT

18.05 Погода. 18.10 Час пик. 18.35 Пульс. 17.40, 0.10 Товары – почтой. 17.45 Представляет «Проект-арсенал». 18.00 «Санта-Барбара». 19.35 «Убийство в кукольном домике». Х/Ф. 21.10 Добрый вечер. 22.35 «И твой обычай хлебосольный...» Д/Ф. 23.00 Дежурная часть. 23.30 «Эх, дороги!»

Санкт-Петербург

12.30, 15.30, 18.30, 21.30 Информ ТВ. 12.45 «Пивные бароны». 13.35 Срок ответа – сегодня. 14.05 Советы садоводам. 14.25, 15.55, 20.00 Телестанция «Моя Россия». 14.55 Международное обозрение. 15.40, 20.30 Телеслужба безопасности. 16.40 Детское ТВ. 17.25 Телемагазин. 18.45 Спорт. 19.00 Сегодня вечером. 18.40 Герой дня. 19.00 Х/Ф «Семя лет желания». 21.45 Кружева. 22.25 Спортивный канал. 23.00 Сегодня в полночь. 23.15 В печать. 23.25 Синемания: Все о кино.

21.55 Параллельный город. 22.25 «Свободный полет». 22.55 В. Успенский. «Вы помните...»

НТВ

5.00, 9.00 Сегодня утром. 8.05 «Современный граф Монте-Кристо». 9.15 «Пойми меня». 9.50 Новости кино. 10.00 «Катрин Кураж». 11.00, 13.00, 15.00 Сегодня днем. 11.15 Х/Ф «Далеко от дома». 13.30 «Кровавая мама». 15.30 «Улица Сезам». 16.00 «XX век в войнах». «Гитлер поворачивается на восток». 17.00 Дистанция. 18.45 «Люди из Сезам». 19.00 Сегодня в полночь. 23.15 В печать. 23.25 Х/Ф «Буря».

21.45 «Кружева». 22.40 Сегоднячко. 23.00 Сегодня в полночь. 23.15 В печать. 23.25 Х/Ф «Любовь и смерть».

8 канал

18.00 «Пострелята». 18.30 Программа Кеннета Коплана. 19.00 «Тысячелетие». 20.00 Аэробика «Новый Эдем». 20.30 Мульт-планета. 20.45 Х/Ф «Лабиринты любви». С. 1. 21.25 Планета кино. 22.15 Х/Ф «Приключения Нестора Бурмы».

21.45 «Кружева». 22.40

Сябе паказалі і на Кардэна паглядзелі

Беларуская мода мела поспех на міжнароднай выставе ў Дзюсельдорфе

На першы погляд здаецца, што мода нараджаеца стыхайна: пра-ста адным прыгожым ранкам усе жанчыны ў горадзе замест тонкіх абцасікаў абуваюць тоўстыя платформы, ці так жа нечакана мяняюць «міні» на «максі». Але дасведчаныя людзі могуць расказаць вам, што моду, якая пануе над людзьмі, прыдумваюць у сваіх майстэрнях мастакі, чия спецыяльнасць называецца «высокая мода». Ідэя мадэльераў увасабляюцца спачатку ў нечаканыя, экстравагантныя касцюмы, якія асмельваюцца апранаць толькі макеншыцы. А пазней «нечакане» становіцца проста «новым», а «экстравагантнае» успрымаецца як «цікаве» — і тады мода выходитць на вуліцы гарадоў.

Многія лічачы, што моды нараджаюцца ў Парыжы, і толькі пазней французскія фасоны пераймае ўесь свет. Аднак гэта зусім не так. У кожнай краіне ёсьць мастакі-мадэльеры, якія лепш адчуваюць нацыянальную адметнасць: густаў і харкатаў сваіх землякоў, ведаюць унікальную нацыянальную традыцыю. Апошнім часам вельмі часта здараецца, што самыя вытанчаныя модніцы Парыжа аддаюць належнае экзотыцы далёкіх невядомых краін.

Творчасць мадэльераў Беларусі пакуль амаль невядомая на Захадзе, але калі еўропейскія прафесіяналы ў галіне моды прыязджают да нас, яны даюць беларускім мастакам самую высокую аценку. Адзінае, што перашкоджае беларускай модзе выйсці на міжнародны ўзровень — недахон финансавых магчымасцяў. У модным біз-

Гэтую мадэль распрацавала галоўны мастак Беларускага цэнтра моды Ніна Астапенка.

несе ўсё каштую вялікія гроши: конкурс, які арганізавала нямецкім уздел на выставах, прэзентацыя калекцый... Нашым мастакам з іхнімі выдатнымі ідэямі толькі і застаецца, што спадзявацца на шчаслівы выпадак — каб заўважылі, запрасілі, дапамаглі.

І нарэшце — заўважылі. Мадэльеры Беларускага цэнтра моды сёлета паспяхова ўзделычай і

конкурсе, які арганізавала нямецкая фірма *Protrade*. Замест узна-гароды пераможцам была прадастаўленая магчымасць паехаць на сусветны кірмаш моды *IGEDO* ў Дзюсельдорф. Штогод там збіраюцца самыя знакамітыя мадэльеры і самыя паважаныя прымеслі. Сёлета ў кірмашы *IGEDO* ўзделычай прадстаўнікі 80 краін,

наў, адбылося калія 40 дэмансстрацый модных калекцый, і беларускія мадэль таксама ўйшлі ў гэты лік. Беларусь паказала творы мас-такоў Ніны Астапенкі і Алеся Андраюка, а таксама магчымасці Мінскага камвольнага камбінату, аршанская кільня (усе мадэлі былі выраблены толькі з ачынных матэрыялаў) і ўвогуле нашую, беларускую моду. Мяркуючы па колькасці зацікаўленых, да Беларускага цэнтра моды адразу прыышоў поспех: ужо пачаліся перамовы з бельгійскімі і аргентынскімі вытворцамі адзення, чакаеца яшчэ цэлы шэраг пленных контрактаў.

Дзюсельдорфская выставка дала беларускім мадэльерам і магчымасці пазнаёміцца з самымі свежымі замежнымі ідэямі. Як расказали журналістам на сваіх прэс-канферэнцыях дырэктар Беларускага цэнтра моды Любобу Манулік і галоўны мастак Ніна Астапенка, яны шмат што заўважылі будучы выкарыстоўваць у сваёй работе. Самыя яскравыя ўражанні — ад «моды для тоўстых»: пабываўшы на спецыяльнім паказе, яны пераканаліся, што «німа поўных жанчын — ёсьць дрэнныя мадэльеры».

І цяпер нам абяцаюць, што пры дапамозе добра густу і творчай фантазіі ў Беларускіх цэнтрах моды таўстушкі стануть сапраўднымі феямі. А галоўнае ўражанне ад кірмашу моды выказала Любобу Манулік: «У нас у Беларусі ёсьць стылісты, якімі краіна можа ганарыцца, і нам даўно прыслеў час спыніць паклоны ў бок Захаду. У хуткім часе французы самі пададуць да нас за ідэямі».

Ганна ШЫМЕЛЕВІЧ

СПОРТ

Шатландыя — Беларусь: матч перанесены

ФУТБОЛ: СТРАСЦІ ВАКОЛ МАТЧАУ

Гібель брытанскай прынцэсы Дыяны нечаканым чынам адбілася на нацыянальной футбольнай зборнай Беларусі. Рэч у тым, што пахаванне прынцэсы прызначана на суботу, 6 верасня, а менавіта ў гэты дзень павінен быў адбыцца адборачны матч чэмпіянату свету паміж нацыянальнымі камандамі Шатландыі і Беларусі. Аднак у знак жалобы на тэрыторыі Вялікабрытаніі адменену ўсе забадяльныя і спартыўныя мерапрыемствы.

На працягу некалькіх дзён Шатландская федэрацыя футболу (ШФФ) вяла інтенсіўную перамовы з урадам Вялікабрытаніі, *FIFA*, *UEFA* і Беларускай федэрацыяй футболу аб магчымым пераносе даты матчу Шатландыя—Беларусь. Было прынятае рашэнне, што матчы адбудзеца ў прызначаны тэрмін, але і гаспадары, і гості выйдзяць на поле з жалобнымі павязкамі, а сцягі будуць прыспушчаныя.

Гэтае рашэнне вызвала буру пратэсту ў Вялікабрытаніі: з імі не згадаўся брытанскі ўрад і грамадства, а трэй ігракі зборнай Шатландыі, у тым ліку лепшыя бамбардзіры каманды Алі Маккойст, адмовіліся выйсці на поле

ўдзень жалобы. ШФФ матывавала свае дзеянні адсутнасцю часу для манеўра: ужо 10 верасня беларусам давядзенца пра-весці наступны адборачны матч у Мінску супраць аўстрыйцаў. Прыйм шатландцы вельмі зацікаўлены ў тым, каб зборная Беларусі адбрабала ачкі ў каманды Аўстрыйі, якая канкуруюце за права выходу ў фінальную стадыю сусветнага чэмпіянату з Шатландыяй і Швецыяй.

І ўсё ж цікі грамадскай думкі аказаўся больш важкі за карпаратыўныя інтарэсы, таму матч нацыянальных зборных Беларусі і Шатландыі перанесены на нядзелю, 7 верасня. Беларуская федэрацыя футбола высакародна згадзілася са зменаю даты гульні. Дадатковыя выдаткі будуць мець, зразумела, гаспадары.

Запланаваная на 5 верасня гульня маладзёжных зборных у рамках першынства кантынента адбудзеца паводле раскладу.

МАРАДОНА ФІНІШУЕ?

Кантрольная праверка на дэлінг знакамітага аргенцінскага футбаліста Дыега Марадоны, праведзеная ў сераду, пацвердзіла вынік першага аналізу — у крыві футbalіста знайдзеныя за-бароненяя стымулятары.

Гэта ўжо трэці падобны выпадак у ягонай кар'еры. Упершыню

Марадона быў злойлены на выкарыстанні дэлінга ў яшчэ ў 1991 годзе, калі выступаў у італьянскім чэмпіянаце за клуб «Наполі» (за гэту ён быў дыскваліфікаваны на 15 месяцаў). Услед за гэтым стаўлі вядомыя факты сістэматычнага ўкыўвання аргенцінцам какайну.

Новы скандал выбухнуў на чэмпіянаце свету 1994 года ў ЗША, калі Дыега не прайшоў допінг-тэст у матчы групавога турніру. І зноў дыскваліфікацыя, і зноў на 15 месяцаў. Пасля гэтага Марадона публічна пакаяўся ў дэлінговых грахах і праходзіў лячэнне ў наркалагічнай лячбінцы ў Швейцарыі.

Перажаўшы ўсе гэтыя ўзрушэнні, капрызы суперфутбаліст аўтавіў аўтамабілем са зноўнікамі зімовага адзінчынага разрадзе.

Румынка Ірына Спрырля (№ 11) выбіла з турніру прэтэндэнту № 2 Моніку Селеш (ЗША), а 17-гадовая амерыканка Вінус Ульяймс абыграла францужанку Сандрын Тэсцю. Другую пару складаў безумоўны лідэр жаночага тэніса 16-гадовая Марціна Хінгіс са Швейцарыі, якая лёгка перамагла волынскую іспанку Аранчу Санчэс-Вікарый, і аўтапімскай чэмпіёнкай з ЗША Ліндсей Дэвенпорт (№ 6), якая адоловела ў цяжкім паяданку супраціўленне чашкі Яны Новатнай (№ 3) — 6:2, 4:6, 7:6 (7:5).

У мужчын вядомыя пакуль двое ўдзельнікаў паяфінальнага квартэта. Швед Юнас Б'ёркман перамог змучанага наスマркам чэха Пятра Коруды, які, прайграўшы два сеты (6:7, 2:6), у трэцім быў вымушчаны спыніць барацьбу з-за дрэннага самадучування. Англічанін Грэг Руседскі ў роўнай гульні «перастраліў» такога ж, як ён, магутнага галандца Рыхарда Крайчэка — 7:5, 7:6 (7:5), 7:6 (8:6).

Сямён ПЛОЦ

Даты і лёсы

5 верасня

1847. Нарадзіўся знакаміты амерыканскі гангстэр Джэсі Джэймс. Разам з братам Фрэнкам ён падчас грамадзянскай вайны змагаўся на баку канфедэратаў, а пасля іхніх паразы адмовіўся скласці зброю і сфармаваў уласную банду. Брэты Джэйміс праславіліся не толькі шматлікімі рабаўніцтвамі банкаў — менавіта яны першымі началі спыніць і рабаваць цягнікі. За галаву Джэсі была абяцаная ўзнагарода 10.000 долараў, і ў 1882 г. адзін з новых членуў банды забіў яго стрэлам у патлыці.

1879. Нарадзіўся вядомы беларускі тэрарыст Іван Пуліхай, які ў 1906 г. учыніў замах на мінскую губернатара П. Курлова. Па прыгаворы вайсковага трибунала Пуліхай быў павешаны. Цела рэвалюцынера для застрашэння насельніцтва 4 дні вісela на браме мінскай турмы.

1905. У Будапешце з'явіўся на свет Артур Кёстлер — англійскі пісменнік, аўтар вядомага рамана «Цемра апіўдні», у якім даследуеца психалагічныя механізмы сталінскага тэрору, у прыватнасці адкрытыя судовых працаў над быўлымі правадырамі рэвалюцыі. Кёстлер цікавіўся таксама парапармальнімі з'явамі і нават быў загадчыкам кафедры парапсіхалогіі Эднбургскага ўніверсітета. Разам з хорай жонкай скончыўшы самага губернатара.

1944. Каля Ржэва быў арыштаваны нямецкі дыверсанты з пасведчаннямі Герояў Савецкага Саюза, перакінутыя цераз лінію фронту з мэтай замаху на Сталіна. Сярод іхняга ўзбраення была беззкатная гармата калібр 30 мм, якая хавалася ў рукаве паліту.

1972. Члены палестынскага руху «Чорны верасень» уварваліся ў мінхенскую Алімпійскую вёску і захапілі будынак, дзе жылі ізраільскія спартсмены. Адзін трэнэр і адзін атлет былі забітыя, астатнія дзеяўцы былі авшчаныя закладнікамі. Германскія ўлады дали тэрарыстам аутобус, каб тыя маглі перарабцца ў аэропорт. Там германскія специялісты паспрабавала вызваліць закладнікаў, але ўсе дзеяўцы былі забітыя. Загінулі таксама чатыры арабы і адзін паліцэйскі, троі тэрарысты быly арыштаваны.

6 верасня

1522. Скончылася першае ў гісторыі падарожжа вакол свету, якое доўжылася амаль тры гады. Напачатку экспедыцыю з пяці караблём узначальваў Фердынанд Магелан, але ён быў забіты на Філіпінах у сутыцы з туземцамі. У іспанскі порт Сан-Лукар вярнуўся толькі адзін карабель з 17 уцалелымі маракамі. Тым не менш ён не дарма меў назуў «Перамога».

1577. Нарадзіўся маркіз дэ Лафает — герой вайны за незалежнасць ЗША і адзін з лідэрў Вялікай французскай рэвалюцыі.

1941. Нацысты выдалі загад усім габрэям на тэрыторыі Рэйха на сіць прысытую на воротцы жоўтую зорку Давіда.

1947. Нарадзіўся бас-гітарыст узорнага гурта пісіхадэлічнага року *Pink Floyd* Роджэр Уотэрс, адзін з аўтараў фільма «Мур» (1982).

1987. Індыйская абаронная прамысловасць пачала выпускаць хлеб, які застаўша свежым на працягу шасці месяцаў.

1989. У выніку памылкі камп'ютара 41.000 парыканцаў атрымалі па поще замест квітанцы ў штрафаў за парушэнне дарожнага руху афіцыйных авінавацівні ў забойстве, вымагальніцтве і сутэнёрстве.

7 верасня

1677. Нарадзіўся англійскі навуковец Стывен Хейлз, які вынайшоў спосаб вымірэння крываючага ціску, а таксама вентылятар (гэтае вынаходніцтва ён меркаваў скрыстаць для падачы свежага паветра ў турмы і трумы караблём).

1764. Апошнім вялікім князем літоўскім і польскім каралём быў абрани Станіслаў Аўгуст Панятоўскі, з паходжання беларускіх шляхціц. Раней ён быў паслом у Пецярбургу і хаканкам Кацярыны Вялікай.

1812. Напалеон атрымаў сваю апошнюю вялікую перамогу ў Бардзінскай бітве пад Москвой.